

OBSZAR BIZNESOWY**OPERACJE****PROCES BIZNESOWY****DYSTRYBUCJA CIEPŁA****PROCES OPERACYJNY****ZARZĄDZANIE PRACĄ ZESPOŁÓW LUDZI W PROCESACH DYSTRYBUCJI****INSTRUKCJA: OPD.06-INS.VWAW.03****ORGANIZACJA BEZPIECZNEJ PRACY PRZY
URZĄDZENIACH I INSTALACJACH ENERGETYCZNYCH**DATA OPRACOWANIA: **2020-08-17**DATA AKTUALIZACJI: **2023-11-16**

OPRACOWAŁ(A):

Robert Owczarek

podpis

DocuSigned by:

Robert Owczarek

CBC9E0AB0B7741D...

ZWERYFIKOWAŁ(A) (QM):

Iwona Szymczak

podpis

DocuSigned by:

Iwona Szymczak

312C814FF6084BE...

ZWERYFIKOWAŁ(A) (BHP):

Konrad Korneluk

podpis

DocuSigned by:

Konrad Korneluk

90C6541573F6446...

ZATWIERDZIŁ:

Dyrektor Operacyjny

Bartłomiej Wrzosek

podpis

DocuSigned by:

Bartłomiej Wrzosek

53989D8351FD467...

1. CELE INSTRUKCJI

Określenie zasad organizacji pracy oraz zapewnienie bezpiecznej pracy przy urządzeniach i instalacjach energetycznych eksploatowanych przez Veolia Energia Warszawa S.A.

2. ZAKRES STOSOWANIA

Instrukcja obowiązuje wszystkich pracowników Dyrekcji Eksploatacji, Dyrekcji Inżynierii, Dyrekcji Zarządzania Majątkiem w Veolia Energia Warszawa S.A. oraz inne osoby wykonujące pracę na rzecz Veolia Energia Warszawa S.A. Postanowienia instrukcji mają zastosowanie przy wykonywaniu czynności przy urządzeniach energetycznych. Stosuje się je w odniesieniu do:

- a) prac eksploatacyjnych wykonywanych przy urządzeniach energetycznych z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i wymagań ochrony środowiska w zakresie:
  - obsługi, mające wpływ na zmiany parametrów pracy obsługiwanych urządzeń energetycznych,
  - konserwacji, związane z zabezpieczeniem i utrzymaniem wymaganego stanu technicznego urządzeń energetycznych,
  - remontów urządzeń energetycznych związanych z usuwaniem usterek i awarii, w celu doprowadzenia ich do wymaganego stanu technicznego,
  - montażu, niezbędne do instalowania i przyłączania urządzeń energetycznych,
  - kontrolno-pomiarowym, niezbędne do dokonania oceny stanu technicznego, parametrów eksploatacyjnych, jakości regulacji i sprawności energetycznej urządzeń energetycznych
- b) prac inwestycyjnych związanych z przebudową, rozbudową i rozruchem urządzeń i instalacji energetycznych,
- c) robót budowlanych, rozbiórkowych, remontowych i montażowych, nie będących pracami eksploatacyjnymi prowadzonymi bez wstrzymania ruchu instalacji energetycznych lub jego części.

Postanowień instrukcji nie stosuje się do prac wykonywanych przy urządzeniach elektroenergetycznych o napięciu bezpiecznym określonym w przepisach o ochronie przeciwpożarowej oraz przy urządzeniach elektroenergetycznych powszechnego użytku.

Instrukcja przeznaczona jest dla osób sprawujących dozór nad eksploatacją urządzeń i instalacji energetycznych, osób zatrudnionych przy eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych oraz wykonujących prace wymienione w instrukcji, w tym dla pracowników innych firm wykonujących pracę na urządzeniach energetycznych na terenie VWAW.

3. TERMINOLOGIA

- 3.1. **Członek zespołu** – osoba wchodząca w skład zespołu wykonującego prace eksploatacyjne lub pomocnicze.
- 3.2. **Dopuszczający** – osoba upoważniona, wyznaczona przez poleceniodawcę i upoważniona przez pracodawcę, do wykonywania czynności związanych z dopuszczeniem do prac eksploatacyjnych w zakresie przygotowania, przekazania i likwidacji strefy pracy oraz zakończenia pracy, posiadająca ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku eksploatacji.
- 3.3. **IBWR** - Instrukcja Bezpiecznego Wykonywania Robót Budowlanych ma na celu zapobieganie zagrożeniom związanym z wykonywaniem robót budowlanych oraz sposobów postępowania w przypadku wystąpienia tych zagrożeń (o których mowa § 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa

i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych.). Obowiązek sporządzenia IBWR, spoczywa na wykonawcy

- 3.4. Instalacja energetyczna** – urządzenia energetyczne z układami połączeń między nimi.
- 3.5. Instalacja gazowa** – urządzenia gazowe z układami połączeń między nimi, znajdującej się na terenie i w obiekcie odbiorcy.
- 3.6. Instrukcja stanowiskowa** – zatwierdzona przez pracodawcę instrukcja określająca zakres pracy, uprawnienia i odpowiedzialność oraz sposób wykonywania pracy, na danym stanowisku pracy.
- 3.7. Instrukcja eksploatacji** – zatwierdzona przez pracodawcę instrukcja określająca procedury i zasady wykonywania czynności niezbędnych przy eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych, opracowana na podstawie odrębnych przepisów, polskich norm oraz dokumentacji producenta, o zakresie zgodnym § 4 Rozporządzenia Ministra Energii z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych (Dz.U. 2019 poz. 1830)
- 3.8. Kanał ciepłowniczy** – budowla podziemna, oddzielająca od gruntu przestrzeń, w której ułożone są rurociągi sieci ciepłowniczej.
- 3.9. Kanał przechodni** – budowla podziemna, oddzielająca od gruntu przestrzeń, w której ułożone są rurociągi sieci ciepłowniczej umożliwiające swobodny do nich dostęp.
- 3.10. Kierujący zespołem** – osoba upoważniona, wyznaczona przez poleceniodawcę do kierowania zespołem, posiadająca umiejętności zawodowe w zakresie wykonywanej pracy oraz ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku eksploatacji. Kierujący zespołem jest członkiem zespołu pracowników.
- 3.11. Kierownik budowy lub kierownik robót** – osoba posiadająca właściwe uprawnienia budowlane do kierowania robotami budowlanymi, należąca do właściwej Izby Samorządu Zawodowego, ubezpieczona od odpowiedzialności cywilnej, realizująca swoje obowiązki zgodnie z art. 22 ustawy Prawo Budowlane, odpowiedzialna za kierowanie budową.
- 3.12. Komora ciepłownicza** – budowla stanowiąca element sieci ciepłowniczej z zainstalowanymi urządzeniami do których konieczny jest dostęp w celu dokonania czynności eksploatacyjnych i kontrolnych wyposażona w co najmniej dwa wходы.
- 3.13. Koordynator** – jest to osoba sprawująca nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników zatrudnionych w tym samym miejscu, wyznaczona zgodnie z art. 208 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks Pracy, gdy jednocześnie w tym samym miejscu wykonują pracę pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców.
- 3.14. Koordynujący** – osoba upoważniona, wyznaczona przez poleceniodawcę do koordynacji prac określonych w poleceniu pisemnym, związanych z ruchem urządzeń energetycznych, posiadająca ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru.
- 3.15. Kotłownia** – zespół urządzeń, w których dzięki spalaniu paliw lub użyciu energii elektrycznej wytwarzany jest czynnik grzejny o wymaganej temperaturze i ciśnieniu, znajdujących się w odrębnym pomieszczeniu (budynku) lub wydzielonej jego części wraz z urządzeniami pomiarowo-regulacyjnymi oraz zabezpieczającymi proces spalania i wytwarzania czynnika grzewczego.
- 3.16. Montażysta rusztowań** – to osoba posiadająca stosowne uprawnienia, której głównym zadaniem jest prawidłowe, zgodne z instrukcją lub projektem, montowanie i demontowanie rusztowań.
- 3.17. Nadzorujący** – osoba wyznaczona przez poleceniodawcę, posiadająca upoważnienie do wykonywania prac eksploatacyjnych w VWAW, wyznaczona imiennie przez

poleceniodawcę, posiadającą niezbędną wiedzę o zagrożeniach występujących przy wykonywanej pracy oraz ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru lub eksploatacji jeżeli będą prowadzone prace pomocnicze.

- 3.18. Obiekt wydzielony** – oznakowany lub wygrodzony i oznakowany, jeżeli jest to technicznie możliwe i z przyczyn bezpieczeństwa wymagane oraz w sposób udokumentowany przekazany wykonawcy obiekt energetyczny lub teren wykonania prac, na którym są lub mogą być wyznaczane strefy pracy i granice tych stref.
- 3.19. Odstęp ergonomiczny** – odstęp w powietrzu dopuszczający w ograniczonym zakresie błędy ruchowe i błędy w ocenie odległości przy prowadzeniu prac przy minimalnej odległości zbliżenia, przy uwzględnieniu rodzaju czynności wykonywanych przez osobę jak i używanych narzędzi.
- 3.20. Osoba nadzorująca prace z ramienia VWAU** — (dalej: pracownik nadzorujący) jest to pracownik VWAU nadzorujący prace eksploatacyjne, inwestycyjne, modernizacyjne, remontowe, itp. prowadzone przez wykonawców.
- 3.21. Osoby postronne** – osoby nie wchodzące w skład zespołu wykonującego pracę i nie będące osobami funkcyjnymi, związanymi z organizacją określonej pracy.
- 3.22. Osoba uprawniona** – osoba posiadająca kwalifikacje potwierdzone na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 755, z późn. zm.).
- 3.23. Osoba upoważniona** – osoba uprawniona wyznaczona pisemnie przez pracodawcę do wykonywania określonych przez niego czynności lub prac eksploatacyjnych, wskazana w wykazie prowadzonym przez pracodawcę.
- 3.24. Osoba uprawniona do odbioru rusztowań** – to kierownik budowy, kierownik robót posiadające uprawnienia budowlane do kierowania robotami budowlanymi w specjalności konstrukcyjno-budowlanej lub osoba uprawniona.
- 3.25. Poleceniodawca** – osoba upoważniona, wyznaczona przez pracodawcę do wydawania poleceń pisemnych, posiadająca ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru.
- 3.26. Pomieszczenia lub teren ruchu energetycznego** – odpowiednio wydzielone pomieszczenie lub teren, bądź część pomieszczenia lub terenu, albo przestrzeni w budynkach lub poza budynkami, w których zainstalowane są urządzenia energetyczne, dostępne tylko dla upoważnionych osób.
- 3.27. Prace eksploatacyjne** – prace wykonywane przy urządzeniach energetycznych z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i wymagań ochrony środowiska w zakresie:
- a) obsługi, mające wpływ na zmiany parametrów pracy obsługiwanych urządzeń energetycznych,
  - b) konserwacji, związane z zabezpieczeniem i utrzymaniem wymaganego stanu technicznego urządzeń energetycznych,
  - c) remontów urządzeń energetycznych, związane z usuwaniem usterek i awarii, w celu doprowadzenia ich do wymaganego stanu technicznego,
  - d) montażu, niezbędne do instalowania i przyłączania urządzeń energetycznych,
  - e) kontrolno-pomiarowym, niezbędne do dokonania oceny stanu technicznego, parametrów eksploatacyjnych, jakości regulacji i sprawności energetycznej urządzeń energetycznych.

- 3.28. Prace pomocnicze przy urządzeniach energetycznych** - (dalej: prace pomocnicze) – prace nie będące pracami eksploatacyjnymi, do których zalicza się w szczególności prace: budowlane, malarskie, porządkowe, pielęgnacyjne, transportowe oraz związane z obsługą sprzętu zmechanizowanego.
- 3.29. Pracodawca** – należy przez to rozumieć Veolię Energię Warszawa S.A. z siedzibą w Warszawie, ul. Stefana Batorego 2 w imieniu, którego występuje Zarząd lub inna upoważniona przez Zarząd osoba.
- 3.30. Praca wykonywane w pobliżu napięcia lub pod napięciem** – prace wykonywane w strefach, dla których zewnętrzne granice określające minimalne odstęp w powietrzu od nieosłoniętych urządzeń i instalacji elektrycznych podano w tabeli nr 1.

Tabela 1: Minimalny odstęp w powietrzu, wyznaczający zewnętrzną granicę strefy prac pod napięciem i w pobliżu napięcia w zależności od wartości napięcia znamionowego urządzenia lub instalacji elektrycznej

Napięcie znamionowe urządzenia	Minimalny odstęp w powietrzu wyznaczający zewnętrzną granicę strefy pracy	
	pod napięciem	w pobliżu napięcia
kV	mm	mm
≤ 1	bez dotyku	300
3	60	1120
6	90	1120
10	120	1150
15	160	1160
20	220	1220
30	320	1320
110	1000	2000
220	1600	3000
400	2500	4000
750	5300	8400

- 3.31. Praca na wysokości** – to praca wykonywana na powierzchni znajdującej się na **wysokości** co najmniej 1,0 m nad poziomem podłogi lub ziemi.

Do pracy na wysokości nie zalicza się pracy na powierzchni, niezależnie od wysokości, na jakiej się znajduje, jeżeli powierzchnia ta:

- 1) osłonięta jest ze wszystkich stron do wysokości co najmniej 1,5 m pełnymi ścianami lub ścianami z oknami oszklonymi;

- 2) wyposażona jest w inne stałe konstrukcje lub urządzenia chroniące pracownika przed upadkiem z wysokości.
- 3.32. Prace niebezpieczne pod względem pożarowym** – za prace niebezpieczne pod względem pożarowym uznawane są następujące czynności: spawanie, cięcie (płomieniem), cięcie szlifierką, lutowanie, podgrzewanie, rozgrzewanie, czynności wywołujące iskry oraz wszelkie inne prace z otwartym ogniem
- 3.33. Prowadzący pracę zespołu pracowników (dalej: prowadzący)** – osoba prowadząca prace zespołu, które nie są pracami eksploatacyjnym. Osoba ta nie musi posiadać świadectwa kwalifikacyjnego, która została poinformowana w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy wymagany dla wykonawców na terenie obiektów VWAW i jest odpowiedzialna za wykonanie powierzonych prac pomocniczych. Prowadzący może być członkiem zespołu.
- 3.34. Rusztowanie systemowe** – jest to konstrukcja budowlana, tymczasowa, w której wymiary siatki konstrukcyjnej są jednoznacznie narzucone poprzez wymiary elementów rusztowania, służąca do utrzymywania osób, materiałów i sprzętu.
- 3.35. Rusztowanie niesystemowe** – to konstrukcja budowlana tymczasowa, wymagająca indywidualnego projektu technicznego.
- 3.36. Rusztowanie typowe** – rusztowanie wykonane zgodnie z warunkami określonymi w dokumentacji producenta.
- 3.37. Rusztowanie nietypowe** – rusztowanie wykonane istotnie odbiega od warunków określonych w dokumentacji producenta i wymagany jest indywidualny projekt jego konstrukcji.
- 3.38. Sieć ciepłownicza** - połączone ze sobą urządzenia lub instalacje służące do przesyłania i dystrybucji ciepła ze źródeł ciepła do obiektów.
- 3.39. Specjalistyczne prace serwisowe** – Prace eksploatacyjne przy urządzeniach energetycznych wykonywane przez osoby posiadające wiedzę oraz szczegółowe i wyjątkowe umiejętności w zakresie konserwacji, remontu, montażu lub badań kontrolno-pomiarowych urządzenia energetycznego lub grupy urządzeń, lub są wyłącznie upoważnione na podstawie zawartych umów do wykonywania tego typu prac (np. serwisy fabryczne). Osoby wykonujące specjalistyczne prace serwisowe mogą być osobami nieuprawnionymi.
- 3.40. Substancja niebezpieczna** – to jedna lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą, w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii.
- 3.41. Strefa niebezpieczna** – strefa w obrębie oraz wokół maszyny, urządzenia, instalacji, w której występuje ryzyko dla zdrowia i bezpieczeństwa pracownika lub innych osób.
- 3.42. Strefa pracy** – odpowiednio przygotowane miejsce lub stanowisko w zakresie niezbędnym do bezpiecznego wykonywania prac eksploatacyjnych.
- 3.43. Strefa zagrożenia wybuchem** - przestrzeń, w której może występować mieszanina substancji palnej z powietrzem lub innymi utleniaczami o stężeniu zawartym między dolną i górną granicą wybuchowości.
- 3.44. Studzienka** – komora z jednym wjazdem najczęściej wykonana z prefabrykowanych kręgów lub jako murowana, z utwardzonym podłożem lub bez tego utwardzenia, przeznaczona do zainstalowania urządzeń sieci ciepłowniczej.

- 3.45. Świadectwo kwalifikacyjne** – świadectwo stwierdzające spełnienie przez daną osobę odpowiednich wymagań kwalifikacyjnych do wykonywania pracy na stanowisku dozoru lub eksploatacji w ustalonym zakresie: obsługi, konserwacji, remontów, montażu, kontrolno-pomiarowym, dla określonych rodzajów urządzeń energetycznych, uzyskane w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
- 3.46. Urządzenia energetyczne** – urządzenia, instalacje i sieci, w rozumieniu przepisów prawa energetycznego, stosowane w technicznych procesach wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, dystrybucji, magazynowania oraz użytkowania paliw lub energii.
- 3.47. Urządzenia energetyczne powszechnego użytku** – urządzenia przeznaczone na indywidualne potrzeby ludności lub używane w gospodarstwach domowych.
- 3.48. Urządzenia i instalacje energetyczne nieczynne** – urządzenia i instalacje energetyczne, do których za pomocą istniejących łączników i armatury nie ma możliwości podania czynników stwarzających zagrożenie.
- 3.49. Użytkownik rusztowania** – w rozumieniu niniejszej procedury osoba kierująca zespołem pracowników wykonujących prace z rusztowania.
- 3.50. VWAW** – Veolia Energia Warszawa S.A.
- 3.51. Wnioskujący o wystawienie polecenia** – (dalej: wnioskujący) pracownik nadzorujący upoważniony do wystawiania wniosków o wystawienie polecenia pisemnego na pracę (jeżeli zachodzi taka potrzeba).
- 3.52. Wykonawca** – osoba lub inna organizacja dostarczająca usługi dla VWAW w miejscach jej pracy zgodnie uzgodnionymi wymaganiami, ustaleniami i warunkami.
- 3.53. Zbiorniki** – zbiorniki, kanały, studnie, studzienki kanalizacyjne, komory ciepłownicze, wnętrza urządzeń technicznych i inne zamknięte przestrzenie, do których wejście odbywa się przez włazy lub otwory o niewielkich rozmiarach lub jest w inny sposób utrudnione.
- 3.54. Zespół pracowników** – grupa osób, w której skład wchodzi, co najmniej dwie osoby wykonujące pracę.

4. OPIS POSTĘPOWANIA

4.1. POSTANOWIENIA OGÓLNE

Szkolenie pracowników w dziedzinie BHP należy organizować i prowadzić zgodnie obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami Grupy Veolia w Polsce w zakresie szkoleń i rozwoju pracowników.

Kwalifikacje osób zajmujących się eksploatacją urządzeń energetycznych powinny być zgodne z postanowieniami Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 1 lipca 2022 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz.U. 2022 poz. 1392).

Prezes URE jest organem właściwym do uznawania kwalifikacji osób, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1646).

4.2. POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE

4.2.1. Obowiązki osób w zakresie organizacji bezpiecznej pracy

4.2.1.1. Czynności związane z:

- *wydawaniem poleceń,*
- *koordynacją prac,*
- *dopuszczeniem do prac,*
- *wykonywaniem prac eksploatacyjnych (kierowanie, nadzorowanie, realizacja)*

mogą wykonywać jedynie osoby upoważnione przez pracodawcę. W VAW upoważnienia te wydaje Pracodawca. Zatwierdzony przez Pracodawcę wykaz osób uprawnionych i upoważnionych w VAW przechowywany jest na dysku Google w katalogu DE - Wykaz osób uprawnionych i upoważnionych. Kryteria udzielania upoważnień dla ww. osób funkcyjnych określono w rozdziale 4.2.1.2.

4.2.1.2. Pracodawca odpowiada za prowadzenie wykazów osób uprawnionych i upoważnionych, o których mowa w punkcie 4.2.1.1., będących pracownikami VAW. Wykazy winny zawierać w szczególności:

- *imię i nazwisko osoby upoważnionej,*
- *rodzaj funkcji jaką może upoważniony wykonywać (zgodnie z posiadanymi uprawnieniami – świadectwo kwalifikacji),*
- *zakres upoważnienia,*
- *określenie okresu, na jaki upoważnienie zostało udzielone.*

4.2.1.3. Wykazy osób uprawnionych i upoważnionych winny być aktualizowane przy każdej ich zmianie, ale nie rzadziej niż raz do roku, w terminie do 31 stycznia.

4.2.1.4. Upoważnienia do wykonywania czynności wymienionych w punkcie 4.2.1.1 dla pracowników VAW ważne są zgodnie z wykazem osób uprawnionych i upoważnionych.

4.2.1.5. Upoważnienie może odwołać Pracodawca, bez podawania przyczyny odwołania.

4.2.1.6. W przypadku wydania nowego upoważnienia w okresie ważności upoważnienia wcześniej wydanego (np. z powodu zmiany zakresu upoważnienia), stare upoważnienie przestaje obowiązywać.

4.2.1.7. Obowiązkiem poleceniodawcy jest ustalenie rodzaju polecenia pisemnego: na prace - eksploatacyjne czy pomocnicze oraz wskazanie numeru polecenia, a także:

Dla poleceń na prace eksploatacyjne zawarcie w nich:

określenia zakresu prac do wykonania i strefy pracy, określenie terminu rozpoczęcia i zakończenia prac oraz przerw w ich wykonaniu wraz z warunkami wznowienia prac po przerwie;

- *określenie miejsca pracy oraz podstawowych wymagań dotyczących warunków i środków ochronnych niezbędnych do zapewnienia bezpiecznego przygotowania i wykonania poleconych prac wynikających z zagrożeń występujących w miejscu/strefie pracy i w bezpośrednim sąsiedztwie;*
- *wyznaczenie osób o odpowiednich kwalifikacjach, odpowiedzialnych za bezpieczną organizację pracy i przygotowanie strefy pracy i wykonanie pracy, pełniących funkcję:*
- *dopuszczającego (wyznaczany zawsze) - imiennie lub stanowiskowo*
- *koordynującego (wyznaczany zawsze) – imiennie lub stanowiskowo kierującego zespołem (wyznaczany zawsze) – imiennie,*
- *nadzorującego (wyznaczany w razie potrzeby)- imiennie,*
- *kierownika robót (wyznaczony w razie potrzeby)- imiennie*
- *określenie liczby pracowników wchodzących w skład zespołu,*
- *podanie imienia i nazwiska koordynatora wraz z numerem telefonu, na podstawie protokołu z ustaleń dotyczących wyznaczenia koordynatora przy realizacji zadania inwestycyjnego / remontowego lub oświadczenia o przyjęciu obowiązków koordynatora o ile został ustanowiony,*
- *prorowadzenie rejestru wydanych poleceń wg wzoru: ODP.06-INS.WAW.03-02,*
- *określenie sposobu zabezpieczenia przeciwpożarowego prac niebezpiecznych pod względem pożarowym zgodnie z wymaganiami określonymi w Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego dla danego obiektu lub jeżeli takowa nie została opracowana zgodnie z Zasadami wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym.*

Dla poleceń na prace pomocnicze:

- *określenie zakresu prac do wykonania i miejsca lub strefy pracy,*
- *wyznaczenie terminu rozpoczęcia i zakończenia prac oraz przerw w ich wykonaniu wraz z warunkami wznowienia prac po przerwie,*
- *określenie warunków i środków ochronnych niezbędnych do zapewnienia bezpiecznego przygotowania i wykonania poleconych prac wynikających z zagrożeń występujących w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie,*
- *określenie osób o odpowiednich kwalifikacjach, odpowiedzialnych za bezpieczną organizację pracy, przygotowanie miejsca/strefy pracy, pełniących funkcję:*
- *dopuszczającego i koordynującego – stanowiskiem służbowym lub imiennie,*
- *kierującego zespołem / nadzorującego – imiennie,*
- *wyznaczenie liczby pracowników wchodzących w skład zespołu,*
- *podanie imienia i nazwiska koordynatora wraz z numerem telefonu, na podstawie protokołu z ustaleń dotyczących wyznaczenia koordynatora przy realizacji zadania inwestycyjnego / remontowego lub oświadczenia o przyjęciu obowiązków koordynatora, o ile został ustanowiony,*
- *prorowadzenie rejestru wydanych poleceń*
- *określenie sposobu zabezpieczenia przeciwpożarowego prac niebezpiecznych pod względem pożarowym zgodnie z wymaganiami określonymi w Zasadach wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym*

4.2.1.8. Obowiązkiem koordynującego jest: skoordynowanie wykonania prac, określonych w poleceniu z ruchem urządzeń energetycznych, również w przypadkach, gdy przygotowanie strefy pracy związane jest z wyłączeniem

urządzeń będących w operatywnym kierownictwie różnych jednostek organizacyjnych, obejmujące w szczególności:

- a) określenie zakresu oraz kolejności wykonywania czynności łączeniowych, związanych z przygotowaniem i likwidacją strefy pracy, jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo lub technologia wykonywania prac,
- b) określenie innych środków technicznych i organizacyjnych związanych z przygotowaniem i likwidacją strefy pracy,
- c) wydanie zezwolenia na przygotowanie, przekazanie i likwidację strefy pracy,
- d) ustalenie kolejności prowadzenia prac, przerwania, wznowienia lub zakończenia prac,
- e) wydanie zezwolenia na uruchomienie urządzeń energetycznych, przy których była wykonywana praca, jeżeli w związku z jej wykonywaniem były one wyłączone z ruchu,
- f) zapisanie w Dzienniku operacyjnym. Zapisów nie wymaga się jeżeli czynności związane z koordynacją rejestrowane są przez dedykowany system informatyczny.

4.2.1.9. Obowiązkiem dopuszczającego jest:

- *uzyskanie zezwolenia na dokonanie czynności łączeniowych, przygotowanie i przekazanie strefy pracy, przy czym zezwolenie na przygotowanie strefy pracy jest jednoznaczne z wydaniem zezwolenia na dopuszczenie do wykonania pracy,*
- *wyłączenie urządzeń z ruchu, jeżeli wymaga tego technologia lub bezpieczeństwo wykonywanych prac, oraz ich zabezpieczenie przed przypadkowym uruchomieniem lub doprowadzeniem czynników stwarzających zagrożenie,*
- *zastosowanie wymaganych zabezpieczeń na wyłączonych urządzeniach oraz sprawdzenie, czy zostały usunięte czynniki stwarzające zagrożenie, takie jak: napięcie, ciśnienie, woda, gaz, temperatura,*
- *widoczne i czytelne oznaczenie strefy pracy znakami lub tablicami bezpieczeństwa,*
- *określenie warunków wykonywania pracy na Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem pracy*
- *udokumentowane potwierdzenie na Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem pracy i zapoznania kierującego zespołem o zagrożeniach występujących w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie,*
- *dopuszczenie do wykonania pracy obejmujące w szczególności:*
  - *sprawdzenie poprawności przygotowania strefy pracy,*
  - *wskazanie zespołowi lub kierującemu zespołem strefy pracy,*
  - *instruktaż o zagrożeniach w strefie pracy lub jej sąsiedztwie,*
  - *pisemne potwierdzenie dopuszczenia do pracy,*
  - *zgłoszenie koordynującemu dopuszczenia zespołu do pracy;*
  - *uzyskanie informacji od kierującego zespołem lub od nadzorującego o zakończeniu pracy,*

- sprawdzenie, czy praca została zakończona, a sprzęt i narzędzia oraz zbędne materiały i odpady wytworzone przy realizacji prac zostały usunięte ze strefy pracy,
- odebranie strefy pracy od kierującego zespołem lub nadzorującego; pod pojęciem odebranie strefy pracy należy rozumieć skontrolowanie strefy pracy w zakresie porządku, BHP i ppoż.,
- uzyskanie zezwolenia koordynującego na zlikwidowanie strefy pracy,
- usunięcie środków ochronnych, użytych do przygotowania strefy pracy i jej zabezpieczenia lub używanych przy wykonywaniu pracy,
- poinformowanie koordynującego o zakończeniu pracy i gotowości urządzeń lub instalacji do ruchu,
- poinformowanie koordynującego o przerwaniu prowadzonych prac na polecenie w przypadku powstania zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego.

4.2.1.10. Obowiązkiem kierującego zespołem jest:

- dobór osób o odpowiednich kwalifikacjach do wykonania poleconej pracy,
- wpisanie składu osobowego w Karcie bieżącego składu zespołu KBSZ - formularz ODP.06-INS.WAW.03-03, ilościowo zgodnego z poleceniem,
- sprawdzenie przygotowania strefy pracy i przejęcie jej, jeżeli została przygotowane właściwie,
- zapoznanie w sposób udokumentowany każdego z członków zespołu z występującymi zagrożeniami w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie oraz z metodami bezpiecznego wykonywania pracy,
- uzyskanie potwierdzenia od każdego z członków zespołu udzielenia instruktażu, o którym mowa w ustępie 4 na formularzu Karta informacyjna o zagrożeniach instruktażu,
- sprawowanie ciągłego nadzoru nad pracownikami, aby nie przekraczali granicy wyznaczonej strefy pracy,
- zapewnienie wykonania pracy w sposób bezpieczny,
- egzekwowanie od członków zespołu stosowania właściwych środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego oraz właściwych narzędzi i sprzętu,
- zapewnienie w strefie pracy wymaganego podręcznego sprzętu przeciwpożarowego w przypadku, gdy prowadzone prace są niebezpieczne pod względem pożarowym,
- nadzorowanie przestrzegania przez podległych członków zespołu przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej w czasie wykonywania pracy,
- powiadomienie dopuszczającego w elektrociepłowniach, a koordynującego w sieci ciepłowniczej, o zakończeniu lub przerwie w pracy,
- w przypadku przerwy w pracy nie wymagającej ponownego dopuszczenia, kierujący zespołem, przed opuszczeniem zakładu

zobowiązany jest oryginał polecenia wraz z załącznikami przekazać dopuszczającemu (dotyczy tylko elektrociepłowni),

- *w przypadku opuszczenia strefy pracy przez kierującego zespołem dalsze wykonywanie pracy musi zostać przerwane, a zespół wyprowadzony z tej strefy,*
- *likwidacja strefy pracy obejmująca w szczególności sprawdzenie, czy praca została zakończona, a sprzęt i narzędzia oraz zbędne materiały i odpady wytworzone przy realizacji prac zostały usunięte ze strefy pracy, opuszczenie strefy pracy przez zespół, usunięcie środków ochronnych użytych do przygotowania strefy pracy i jej zabezpieczenia lub używanych przy wykonywaniu pracy, poinformowanie o zakończeniu pracy i gotowości urządzeń lub instalacji do ruchu;*
- *sprawdzenie środków zabezpieczających w strefie pracy każdorazowo po przerwie z opuszczeniem przez zespół strefy pracy.*
- *Jeżeli podczas sprawdzania zostanie stwierdzone pogorszenie warunków bezpieczeństwa w strefie pracy, wznowienie pracy może nastąpić po doprowadzeniu warunków do wymaganego poziomu bezpieczeństwa.*
- *W przypadku powstania zagrożenia dla życia lub zdrowia, należy natychmiast przerwać pracę i wyprowadzić ludzi z miejsca zagrożenia oraz powiadomić o tym dopuszczającego lub koordynującego.*

4.2.1.11. Obowiązkiem nadzorującego jest:

- *sprawdzenie przygotowania strefy pracy i jej przyjęcie od dopuszczającego, jeżeli została przygotowana właściwie,*
- *sprawdzenie przygotowania strefy pracy i przejęcie jej, jeżeli została przygotowane właściwie,*
- *wpisanie składu osobowego w Karcie bieżącego składu zespołu KBSZ – formularz ODP.06-INS.WAW.03-03, ilościowo zgodnego z poleceniem, z zaznaczeniem prowadzącego,*
- *zaznajomienie każdego z członków zespołu z występującymi zagrożeniami w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie oraz z metodami bezpiecznego wykonywania pracy,*
- *uzyskanie potwierdzenia od każdego z członków zespołu udzielenia instruktażu, o którym mowa w ustępie 4 na formularzu Karta informacyjna o zagrożeniach instruktażu,*
- *sprawowanie ciągłego nadzoru nad zespołem w zakresie bezpiecznego wykonania pracy,*
- *w przypadku opuszczenia strefy pracy przez nadzorującego zespół, dalsze wykonywanie pracy musi zostać przerwane, a zespół wyprowadzony z tej strefy,*
- *sprawdzenie środków zabezpieczających w strefie pracy każdorazowo po przerwie z opuszczeniem przez zespół strefy pracy,*
- *nadzorowanie przestrzegania przez członków zespołu przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej w czasie wykonywania pracy,*

- jeżeli podczas sprawdzania, zostanie stwierdzone pogorszenie warunków bezpieczeństwa w strefie pracy, wznowienie pracy może nastąpić po doprowadzeniu warunków do wymaganego poziomu bezpieczeństwa,
- w przypadku powstania zagrożenia dla życia lub zdrowia natychmiastowe przerwanie pracy i wyprowadzenie ludzi z miejsca zagrożenia oraz powiadomienie dopuszczającego lub koordynującego,
- powiadomienie dopuszczającego w elektrociepłowniach, a koordynującego w sieci ciepłej, o zakończeniu lub przerwie w pracy.
- w przypadku przerwy w pracy nie wymagającej ponownego dopuszczenia, nadzorujący zespół, przed opuszczeniem zakładu zobowiązany jest oryginał polecenia wraz z załącznikami przekazać dopuszczającemu.

Uwaga! Nadzorujący nie może wykonywać innych prac poza nadzorowaniem.

4.2.1.12. Obowiązkiem poleciodawcy jest:

- dobór osób o umiejętnościach zawodowych odpowiednich do wykonania poleconej pracy oraz prowadzenie prac ilością osób wyznaczoną przez poleciodawcę, w/w osoby muszą posiadać przeszkolenie BHP wymagane instrukcjami VAW i przekazanie tej informacji nadzorującemu,
- zapewnienie wykonania pracy w sposób bezpieczny,
- egzekwowanie od członków zespołu stosowania właściwych środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego oraz właściwych narzędzi i sprzętu,
- zapewnienie w strefie pracy wymaganego podręcznego sprzętu przeciwpożarowego w przypadku, gdy prowadzone prace są niebezpieczne pod względem pożarowym,
- nadzorowanie przestrzegania przez podległych członków zespołu przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej w czasie wykonywania pracy.

4.2.1.13. Do obowiązków **członków zespołu** należy:

- wykonywanie pracy zgodnie z zasadami i przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisami ochrony przeciwpożarowej oraz poleceniami i wskazówkami kierującego zespołem lub nadzorującego i prowadzącego pracę zespołu,
- stosowanie narzędzi, odzieży ochronnej i roboczej oraz środków ochrony indywidualnej wymaganych przy wykonywaniu danego rodzaju prac,
- powiadomienie kierującego zespołem lub nadzorującego i prowadzącego pracę zespołu o konieczności przerwania pracy w razie braku możliwości jej wykonania zgodnie z zasadami i przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy lub bezpieczeństwa pożarowego,
- nie opuszczanie strefy pracy bez zgody kierującego zespołem lub nadzorującego i prowadzącego pracę zespołu.

4.2.1.14. Obowiązkiem koordynatora jest:

- *skoordynowanie prac brygad w sposób wykluczający możliwość wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa osób wywołanego pracą innych zespołów,*
- *ustalenie harmonogramu prac uwzględniającego zadania wszystkich zespołów realizujących prace, jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo lub technologia ich wykonywania,*
- *zapewnienie współpracy osób kierujących pracami zespołów i osób nadzorujących te prace,*
- *ustalenie sposobu łączności i sposobu alarmowania w sytuacji zaistnienia zagrożenia lub awarii.*

4.2.1.15. Zasady łączenia funkcji przy pracach na polecenie

Przy wykonywaniu prac na polecenie pisemne zabrania się łączenia więcej niż dwóch funkcji jednocześnie. Łączeniu nie mogą podlegać funkcje dopuszczającego i kierującego zespołem, z wyjątkiem technologii prac pod napięciem.

Lp.	Funkcja	1	2	3	4	5
1	Poleceniodawca	x	-	tak	-	tak
2	Kierujący zespołem/ nadzorujący	-	x	-	-	-
3	Koordynujący	-	-	x	tak*	-
4	Dopuszczający	-	-	-	x***	-
5	Koordynator	tak	-	tak**	-	x

*koordynujący może być dopuszczającym, jeśli nie jest jednocześnie poleceniodawcą

**koordynator może być koordynującym, jeśli nie jest poleceniodawcą

***dopuszczający może być członkiem zespołu osób

4.2.2. Zasady udzielania upoważnień dla osób funkcyjnych

4.2.2.1. Pracowników pełniących funkcję w Poleceniu Wykonania Pracy wskazuje pracodawca i umieszcza w wykazie osób upoważnionych.

4.2.2.2. Kandydatów na poleceniodawców wybierają kierownicy komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za wystawianie poleceń w VWAW. Wybór kandydata winien być zaakceptowany przez pracodawcę.

4.2.2.3. Osoby do wystawiania poleceń pisemnych powinny posiadać:

- a) co najmniej roczny staż pracy w VWAW na stanowisku związanym z prowadzeniem prac eksploatacyjnych przy urządzeniach energetycznych,
- b) świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru dla rodzajów urządzeń zgodnych z przewidywanym zakresem planowanego upoważnienia,
- c) dobrą znajomość organizacji prac na polecenia pisemne,

- d) dobrą znajomość Instrukcji Organizacji Bezpiecznej Pracy przy urządzeniach i instalacjach energetycznych w VVAW oraz instrukcji eksploatacji urządzeń, dla których ma zostać udzielone upoważnienie,
- e) dobrą znajomość urządzeń w terenie, układów połączeń między nimi oraz instalacji i sieci w obszarze technologicznym, dla którego ma zostać udzielone upoważnienie,
- f) dobrą znajomość zagrożeń bezpieczeństwa.

4.2.2.4. Pracodawca przeprowadza szkolenia dla poleceniodawców. Szkolącym powinien być pracownik o największym doświadczeniu zawodowym, posiadający doświadczenie związane z wystawianiem poleceń na prace i predyspozycje do przekazywania wiedzy.

4.2.2.5. Podczas szkolenia poleceniodawca powinien:

- a) zapoznać się ze środkami zabezpieczającymi określonymi przez dopuszczającego do wystawionych przez szkolącego poleceń,
- b) wystawiać treningowo polecenia pisemne na pracę określone przez szkolącego,
- c) dokonać analizy błędów wskazanych przez szkolącego.

Szkolący winien zadbać, aby kandydat przećwiczył wystawianie poleceń dla najczęściej występujących prac oraz prac wymagających określania niestandardowych środków zabezpieczających.

Decyzję o nadaniu upoważnienia do wystawiania poleceń pisemnych pracodawca podejmuje na podstawie wniosku wysłanego przez szkolącego do pracodawcy.

4.2.3. Zasady powoływania koordynatora

4.2.3.1. W przypadku, gdy jednocześnie w tym samym miejscu wykonują pracę pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców, pracodawcy ci zgodnie z art. 208 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks Pracy, mają obowiązek wyznaczyć **koordynatora** sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników zatrudnionych w tym samym miejscu.

4.2.3.2. Ustanowienie koordynatora następuje w obecności upoważnionych przedstawicieli wszystkich wykonawców prac mogących jednocześnie pracować na obiekcie VVAW.

4.2.3.3. Koordynator musi posiadać:

- a) dobrą znajomość technologii prac,
- b) świadectwo kwalifikacyjne dozoru w zakresie urządzeń energetycznych, na których prowadzone będą prace,
- c) upoważnienie wydane przez pracodawcę do wykonywania czynności eksploatacyjnych w zakresie koordynowania prac.

Nie wymaga się posiadania przez koordynatora świadectwa kwalifikacyjnego w przypadku koordynowania prac nie będących pracami eksploatacyjnymi.

4.2.3.4. W protokole wprowadzenia na wykonanie prac wskazuje się koordynatora. Odpowiedzialnym za sporządzenie protokołu jest pracownik nadzorujący nadzorujący przebieg remontu lub inwestycji.

4.2.3.5. W przypadku, gdy w tej samej strefie pracy pracuje kilka zespołów pracowników jednego pracodawcy i gdy praca jednego z zespołów może wpływać na poziom bezpieczeństwa pozostałych zespołów pracowników, należy wyznaczyć koordynatora. Koordynatora wyznacza kierownik komórki organizacyjnej prowadzącej eksploatację urządzeń w danej strefie, następnie informuje o tym fakcie polecniodawcę podając jego imię i nazwisko oraz dane kontaktowe.

4.2.3.6. Potwierdzenie przyjęcia obowiązków koordynatora dla prac wykonywanych przez kilka brygad jednego pracodawcy, wystawia kierownik komórki organizacyjnej prowadzącej eksploatację urządzeń w danej strefie. Dopuszcza się sporządzenie dokumentu w formie oświadczenia koordynatora potwierdzającego przyjęcie funkcji. Kopię oświadczenia przekazuje pracownikowi dozoru odpowiedzialnemu z ramienia VWAW za przebieg inwestycji / remontu.

4.2.3.7. Wniosek o powołanie koordynatora może złożyć polecniodawca, koordynujący i dopuszczający.

4.3. ORGANIZACJA BEZPIECZNEJ PRACY

4.3.1. Podział prac i formy organizacji prac

4.3.1.1. Przy urządzeniach energetycznych w obiektach w VWAW mogą być wykonywane:

- *prace eksploatacyjne,*
- *prace pomocnicze*

4.3.1.2. Prace eksploatacyjne mogą wykonywać osoby uprawnione i upoważnione. Osoby, które nie posiadają uprawnień nie mogą zostać upoważnione do wykonywania prac eksploatacyjnych.

4.3.1.3. W VWAW dopuszczalne jest wykonywanie, pod nadzorem osoby upoważnionej, prac eksploatacyjnych przy urządzeniach energetycznych przez osoby niebędące osobami uprawnionymi:

- *w celu przyuczenia do zawodu z uwzględnieniem przepisów w sprawie zatrudnienia młodocianych,*
- *reprezentujące organy nadzoru,*
- *prowadzące specjalistyczne prace serwisowe.*

4.3.1.4. Prace eksploatacyjne przy urządzeniach energetycznych mogą być wykonywane:

- *na podstawie polecenia pisemnego wykonania pracy,*
- *bez polecenia.*

4.3.1.5. Prace eksploatacyjne wykonywane na polecenia pisemne:

- *prace w warunkach szczególnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego, z wyjątkiem prac dopuszczonych do wykonywania bez polecenia (pkt. 4.3.1.6),*
- *prace, dla których polecniodawca uzna to za niezbędne.*
- *Wykaz prac wykonywanych na polecenie pisemne zawiera załącznik nr 6 OPD.06-INS.VWAW.03-06 Wykaz prac wykonywanych na polecenie pisemne w VWAW.*

4.3.1.6. Bez polecenia jest dozwolone:

- *wykonywanie czynności związanych z ratowaniem zdrowia lub życia ludzkiego lub środowiska naturalnego,*
- *zabezpieczanie przez osoby uprawnione mienia przed zniszczeniem ,*
- *prowadzenie przez osoby uprawnione i upoważnione prac eksploatacyjnych określonych w instrukcjach eksploatacji ustalonych przez pracodawcę (określone w punkcie 4.3.11.2 niniejszej Instrukcji).*

4.3.1.7. Prace pomocnicze mogą być wykonywane na podstawie:

- *polecenia wykonania pracy pomocniczej pod nadzorem osoby uprawnionej i upoważnionej,*
- *na podstawie odrębnej instrukcji prowadzenia określonych w niej prac pomocniczych.*

4.3.1.8. Osoby wykonujące prace pomocnicze przy urządzeniach energetycznych lub grupach urządzeń energetycznych mogą wchodzić w skład zespołu wykonującego prace eksploatacyjne przy tych urządzeniach lub grupach urządzeń energetycznych przy spełnieniu następujących warunków:

- *liczba osób w zespole wykonujących prace eksploatacyjne stanowi co najmniej połowę całkowitej liczby osób w zespole, ale są to nie mniej niż dwie osoby,*
- *wszyscy członkowie zespołu znajdują się w zasięgu wzroku kierującego zespołem,*
- *określono sposób nadzoru nad osobami wykonującymi prace pomocnicze w ramach pracy zespołu wykonującego prace eksploatacyjne.*

4.3.1.9. Jeżeli zespół, o którym mowa w punkcie 4.3.1.8 wykonuje prace na podstawie polecenia pisemnego polecniodawcy obowiązany jest dodatkowo określić w poleceniu pisemnym:

- *zakres prac pomocniczych wykonywanych w ramach prac eksploatacyjnych,*
- *całkowitą liczbę osób w zespole oraz liczbę osób wykonujących prace eksploatacyjne,*
- *osobę odpowiedzialną za sprawowanie nadzoru nad osobami wykonującymi prace pomocnicze w ramach zespołu wykonującego prace eksploatacyjne.*

4.3.1.10. Jeżeli w czasie pracy warunki jej bezpiecznego wykonania nie pozwalają kierującemu zespołem pracowników na bezpośredni udział w pracy, nie powinien on bezpośrednio wykonywać tej pracy, a wykonywać tylko czynności nadzorowania pracowników zespołu, którym kieruje.

4.3.1.11. W przypadku używania do wykonywania prac eksploatacyjnych, stwarzających możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia, sprzętu budowlanego takiego jak: dźwigi, koparki, podnośniki itp., osoby obsługujące sprzęt, są członkami zespołu wykonującego pracę eksploatacyjną.

Nadzór nad bezpiecznym wykonywaniem pracy przez operatora sprzętu zmechanizowanego sprawuje kierujący zespołem.

W uzasadnionych przypadkach polecniodawca może określić dodatkowe organizacyjne i techniczne warunki bezpiecznego wykonania pracy np. wyznaczyć pracownika, którego jedynym zadaniem będzie ciągły nadzór nad pracą sprzętu, aby nie przekraczał on wyznaczonych granic strefy pracy.

Szczegółowe warunki prowadzenia i nadzoru prac wymagających użycia sprzętu zmechanizowanego do wykonywania prac przy urządzeniach elektroenergetycznych należy prowadzić zgodnie z Instrukcją szczegółową.

Czynności osób reprezentujących organy nadzoru zewnętrznego, w zależności od ich charakteru należy traktować jako:

- *prace eksploatacyjne (np. oględziny kotła przez inspektora UDT), jeżeli osoba reprezentująca organ jest osobą upoważnioną,*
- *prace eksploatacyjne pod nadzorem osoby upoważnionej, jeżeli osoba reprezentująca organ nie jest osobą upoważnioną,*
- *prace pomocnicze pod nadzorem osoby upoważnionej, jeżeli osoba reprezentująca organ nie wykonuje prac eksploatacyjnych przy urządzeniach energetycznych, a praca znajduje się w wykazie prac pomocniczych (np. czynności TDT, PIP, nadzoru budowlanego, itp.).*

4.3.1.12. Czynności osób nieuprawnionych, wykonujących specjalistyczne prace serwisowe, muszą być prowadzone jako prace eksploatacyjne pod nadzorem osoby upoważnionej.

4.3.1.13. Prace eksploatacyjne w warunkach szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego oraz prace pomocnicze wykonują zespoły co najmniej dwuosobowe.

4.3.1.14. Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych zawarty jest w załączniku nr 4 do Regulaminu Pracy dla pracowników Veolia Energia Warszawa S.A, a wykaz rodzajów prac wykonywanych w co najmniej dwie osoby w załączniku nr 3 tego regulaminu.

4.3.2. Sposób wystawiania polecenia wykonania pracy pisemnego

4.3.2.1. Polecenie wykonania pracy pisemne wystawia poleceniodawca:

- *w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach na druku stanowiącym załącznik w przypadku przekazywania polecenia w formie papierowej, za pomocą formularza ODP.06-INS.WAW.03-01 lub systemu informatycznego One Maximo w przypadku przekazywania poleceń drogą elektroniczną.*

4.3.2.2. Polecenie pisemne wystawia się na prace wykonywane przez jeden zespół:

- *w jednej strefie pracy, kolejno w kilku strefach pracy, ale zespół pracuje w tym samym czasie tylko w jednej strefie, a warunki i środki techniczne bezpiecznego wykonania pracy są takie same we wszystkich strefach pracy.*

Dopuszczenie do pracy w nowej strefie pracy może nastąpić po zakończeniu pracy w poprzedniej strefie pracy.

- *Strefa pracy do prac wykonywanych w budynkach powinna być ograniczona do jednego pomieszczenia lub strefy wyznaczonej w poleceniu; poleceniodawca może dopuścić wykonywanie prac przez jednego lub kilku pracowników zespołu w różnych pomieszczeniach dokonując odpowiedniego zapisu w poleceniu.*

4.3.2.3. Poleceniodawca w poleceniu wyznacza do wykonania prac eksploatacyjnych następujące osoby biorące udział w organizacji bezpiecznej pracy:

- *kierującego zespołem lub nadzorującego (tylko w przypadku prac pod napięciem) - imiennie,*
- *nadzorującego dla prac pomocniczych – imiennie,*
- *koordynującego dla prac eksploatacyjnych i pomocniczych (w przypadku jeżeli wymagana jest koordynacja prac zespołów) – stanowiskiem lub imiennie,*
- *dopuszczającego dla prac eksploatacyjnych i pomocniczych – stanowiskiem lub imiennie,*

- liczbę członków zespołu,

oraz

- *podaje imię i nazwisko koordynatora wraz z numerem telefonu kontaktowego i jego wymaganych kwalifikacji, o ile występuje - (na podstawie protokołu z ustaleń dotyczących wyznaczenia koordynatora przy realizacji zadania inwestycyjnego / remontowego lub oświadczenia o przyjęciu obowiązków koordynatora).*

4.3.2.4. Poleceniodawca określa w poleceniu:

- *numer polecenia*
- *określenie osób wyznaczonych do organizowania oraz wykonania pracy;*
- *zakres prac do wykonania i strefę pracy,*
- *warunki i środki ochronne niezbędne do zapewnienia bezpiecznego przygotowania i wykonania poleconych prac wynikające z zagrożeń występujących w strefie pracy i jej bezpośrednim sąsiedztwie,*
- *termin rozpoczęcia i zakończenia prac oraz przerwy w ich wykonaniu wraz z warunkami wznowienia prac po przerwie.*

4.3.2.5. Poleceniodawca może dokonywać w poleceniu pisemnym zmian:

- *terminu wykonania prac,*
- *przerw w pracy wynikających ze zmiany terminu,*
- *liczby członków zespołu.*

Inne zmiany lub poprawki w treści polecenia są zabronione. Zmian dokonuje się w pkt. 10 polecenia.

4.3.3. Organizacja pracy na polecenie pisemne

4.3.3.1. Polecenie pisemne może być wystawione:

- a) na podstawie wniosku o wydanie polecenia jeżeli osoba odpowiedzialna za realizację prac nie posiada upoważnienia prowadzącego eksploatację do wystawiania poleceń pisemnych na prace lub zakres upoważnienia jest niewystarczający,
- b) bez wniosku o wydanie polecenia jeżeli osoba odpowiedzialna za realizację prac posiada upoważnienia do wystawiania poleceń pisemnych na prace.

4.3.3.2. Wnioskujący o wydanie polecenia wypełnia wniosek o wystawienie polecenia podając:

- a) nazwę obiektu, urządzenia lub instalacji,
- b) zakres prac do wykonania,
- c) termin wykonania pracy,
- d) imię i nazwisko kierującego zespołem lub nadzorującego i jego upoważnienie,
- e) ilość osób w zespole.

Wnioskujący obowiązany jest również do sprawdzenia ważności posiadanego przez kierującego zespołem lub nadzorującego upoważnienia do wykonywania prac eksploatacyjnych.

4.3.3.3. Polecenie pisemne wystawia poleceniodawca nadając mu numer ewidencyjny i rejestrując w Rejestrze poleceń pisemnych. Rejestr poleceń pisemnych prowadzi poleceniodawca.

Dopuszcza się nadawanie numeru ewidencyjnego polecenia i prowadzenie Rejestru poleceń pisemnych przez system informatyczny. W takim przypadku, w rejestrze poleceniodawca obowiązany jest:

- a) wpisać numer polecenia, złożyć podpis, uzyskać pokwitowanie odbioru przez dopuszczającego lub osobę odbierającą polecenie (nie wymagane w przypadku przekazywania polecenia drogą elektroniczną).

Pozostałe rubryki rejestru pozostają niewypełnione i należy je przekreślić.

Numer wystawionych poleceń zawiera:

- a) kolejny numer polecenia,
- b) symbol komórki w którym wydano polecenie
- c) rok, w którym wydano polecenie,
- d) np. 5/EZ1/2020;

4.3.3.4. W przypadku prowadzenia prac wymagających koordynacji, polecenie pisemne należy przekazać koordynującemu bezpośrednio lub poprzez osobę pośredniczącą. W przypadku koordynacji prac środkami łączności poleceniodawca udostępnia polecenie koordynującemu.

4.3.3.5. Koordynujący dokonuje wstępnej oceny, czy warunki ruchowe pozwolą na wykonanie pracy i przekazuje polecenie dopuszczającemu. Dla poleceń koordynowanych w systemie informatycznym lub środkami łączności koordynujący zapoznaje się z treścią udostępnionego polecenia.

Za potwierdzenie przekazania/przyjęcia polecenia przez poszczególne osoby funkcyjne uważa się:

- złożenie podpisu w rejestrze wydanych poleceń osobiście lub przez osobę pośredniczącą,
- złożenie podpisu w wymaganym polu formularza polecenia,
- zarejestrowanie przez system informatyczny przekazania/odczytania polecenia przez upoważnioną osobę jednoznacznie identyfikowaną za pomocą loginu i hasła,

4.3.3.6. Koordynujący w dzienniku pracy określa czynności łączeniowe i środki zabezpieczające strefę pracy, a dopuszczający obowiązany jest wypełnić Kartę informacyjną o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem pracy OPD.06-INS.VWAW.03-04.

Dopuszcza się wypisywanie czynności łączeniowych i środków zabezpieczających strefę pracy przez dopuszczającego, ale zawsze zatwierdza je koordynujący. Fakt zatwierdzenia koordynujący potwierdza swoim podpisem

4.3.3.7. Koordynujący po skoordynowaniu wyłączenia urządzeń z urządzeniami i instalacjami pozostającymi w ruchu, określeniu czynności łączeniowych i środków zabezpieczających wyraża zgodę na przygotowanie strefy pracy. Fakt wykonania powyższych czynności koordynujący potwierdza podpisem w punkcie 12 formularza polecenia pisemnego

W przypadku potwierdzenia koordynacji środkami łączności dopuszczający w punkcie 12 zamiast podpisu wpisuje nazwisko koordynującego.

W przypadku koordynacji w systemie informatycznym potwierdzanie uzgodnień na formularzu polecenia przez dopuszczającego nie jest wymagane.

4.3.3.8. Koordynujący zapisuje fakt dokonania koordynacji w:

- *Dział Dyspozycji Mocy - w Dzienniku Operacyjnym Działu Dyspozycji Mocy formularz OPD.07-INS.VWAW.02-01*

- Obwody sieciowe – w Dzienniku pracy sieci - OPD.07-INS.VW.01-01
- Sekcja Przepompowni sieciowych – w Dzienniku pracy przepompowni - formularz ODP.05-INS.VW.03-01
- Ciepłownia Międzyzlesie – w „Raporcie zmianowym pracy ciepłowni” OPP.04-INS.VW.01-01

poprzez wpis o treści:

„skoordynowałem wykonanie pracy” – numer polecenia, strefę, zakres pracy i godzinę koordynacji. Nie wymaga się zapisu przy koordynacji w systemie informatycznym.

4.3.3.9. Dopuszczający po uzyskaniu zgody od koordynującego na przygotowanie strefy pracy przystępuje do realizacji wcześniej zatwierdzonych czynności łączeniowych oraz odpowiednich środków zabezpieczających strefę pracy, zapisanych w dokumentach jw. Przygotowanie strefy pracy dopuszczający potwierdza własnoręcznym podpisem w punkcie 12 polecenia pisemnego.

UWAGA!

- Jeżeli strefa pracy wymaga zastosowania zabezpieczeń w kilku obszarach operacyjnie podległym różnym osobom to wówczas wszyscy uczestnicy przygotowania strefy pracy podpisują ten fakt w pkt 8 polecenia pisemnego potwierdzając zastosowanie odpowiednich środków zabezpieczających jedynie w obszarze podległym technologicznie danej osobie.

4.3.3.10. Dopuszczenia do pracy dokonuje dopuszczający, wskazany przez poleceniodawcę.

4.3.3.11. Przed dopuszczeniem do pracy kierujący zespołem lub nadzorujący wpisuje w Karcie bieżącego składu zespołu formularz ODP.06-INS.WAW.03-03 skład członków zespołu, zgodny ilościowo z poleceniem. Kierujący zespołem zobowiązany jest również do aktualizacji składu członków zespołu poprzez wpisanie na nowym formularzu karty jeśli uległ on zmianie, z podaniem daty i godziny rozpoczęcia obowiązywania nowego składu zespołu. Oba egzemplarze poprzedniej karty należy archiwizować i przechowywać zgodnie z wymaganiami jak dla polecenia pisemnego.

4.3.3.12. W czasie dopuszczenia do pracy dopuszczający informuje kierującego zespołem lub nadzorującego o zagrożeniach występujących w strefie pracy. Fakt przekazania i przyjęcia informacji dopuszczający i kierujący potwierdzają podpisem w Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem prac formularz OPD.06-INS.VWAW.03-04.

4.3.3.13. Dopuszczenie do pracy odbywa się zawsze w strefie pracy. Kierujący zespołem lub nadzorujący i dopuszczający podpisują w pkt. 12 polecenia fakt dopuszczenia do pracy i przejęcia strefy pracy.

4.3.3.14. Oryginał polecenia wraz z kartą informacyjną o zagrożeniach/instruktażu przed rozpoczęciem pracy zostaje u kierującego zespołem lub nadzorującego (dotyczy prac pod napięciem), a kopia polecenia u dopuszczającego.

4.3.3.15. Po dopuszczeniu do pracy, a przed jej rozpoczęciem kierujący zespołem lub nadzorujący (dotyczy prac pod napięciem), dokonuje sprawdzenia gotowości do rozpoczęcia prac, a następnie przeprowadza instruktaż o warunkach bezpiecznego wykonywania pracy dla członków zespołu. Fakt przekazania i przyjęcia informacji kierujący zespołem lub nadzorujący i członkowie zespołu potwierdzają podpisem w Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem prac .

Nie jest wymagane ponawianie instruktażu w kolejnych dniach pracy, jeżeli warunki jej wykonywania nie uległy zmianie.

Jeżeli w czasie trwania pracy nastąpiła zmiana składu zespołu kierujący lub nadzorujący obowiązany jest dopisać „nowego pracownika” do listy i przeprowadzić dla niego instruktaż.

Nadzorujący jest zawsze wyznaczany w przypadku realizacji „prac pod napięciem”.

UWAGA!

W ciepłowni kierujący zespołem lub nadzorujący po zakończeniu prac w danym dniu, obowiązany jest oddać oryginał polecenia wraz z załącznikami dopuszczającemu.

W obwodach sieciowych oryginał polecenia wraz z załącznikami przechowuje kierujący zespołem lub nadzorujący do czasu jego zamknięcia.

4.3.3.16. Po zakończeniu pracy, kierujący zespołem lub nadzorujący, po usunięciu ze strefy pracy materiałów, narzędzi oraz uporządkowaniu jej i wyprowadzeniu ludzi, „zamyka” polecenie. Fakt ten zostaje potwierdzony podpisami w pkt. 13 polecenia. Po złożeniu podpisów oryginał z kopią polecenia i załącznikami pozostają u dopuszczającego.

4.3.3.17. Dopuszczający po uzyskaniu zgody koordynującego na likwidację strefy pracy zapisuje ten fakt w pkt. 14 polecenia i przystępuje do likwidacji strefy pracy.

4.3.3.18. Dopuszczający po zlikwidowaniu strefy pracy potwierdza ten fakt podpisem w punkcie 15 na obydwu egzemplarzach polecenia pisemnego, informując o tym koordynującego.

4.3.3.19. Koordynujący wydaje ostateczną decyzję, co do urządzenia lub instalacji, na której odbywała się praca, polecając uruchomić je lub przekazać do rezerwy.

4.3.3.20. Polecenia pisemne wraz z załącznikami należy przechowywać przez okres 90 dni od daty zakończenia pracy.

4.3.3.21. Polecenia są przechowywane u poleceniodawcy.

4.3.4. Przerwy w pracy nie wymagające ponownego dopuszczenia

4.3.4.1. Nie wymaga się ponownego dopuszczenia do pracy po przerwie, jeżeli w czasie trwania przerwy nie zostało stwierdzone pogorszenie zabezpieczenia strefy pracy oraz warunków bezpiecznego wykonania pracy.

4.3.4.2. Przy wznowieniu pracy obowiązkiem kierującego zespołem lub nadzorującego jest dokładne sprawdzenie zabezpieczenia strefy pracy, przy czym jeżeli podczas sprawdzania zabezpieczenia strefy pracy zostanie stwierdzona jego zmiana, wznowienie pracy jest zabronione.

- *O decyzji wstrzymania pracy kierujący zespołem lub nadzorujący powinien niezwłocznie powiadomić dopuszczającego; w takim przypadku dopuszczający wraz z kierującym zespołem lub nadzorującym odnotowują fakt przerwy w pracy w poleceniu pisemnym.*
- *Praca może być kontynuowana po doprowadzeniu warunków do wymaganego poziomu bezpieczeństwa oraz po ponownym dopuszczeniu do pracy i złożeniu podpisów na poleceniu.*

4.3.5. Przerwy w pracy wymagające ponownego dopuszczenia

4.3.5.1. We wszystkich przypadkach, nie spełniających ustaleń pkt. 4.3.4. po przerwie w pracy wymagane jest ponowne dopuszczenie do pracy.

4.3.5.2. Jeżeli w czasie trwania przerwy w pracy przewidywana jest likwidacja strefy pracy, kierujący zespołem lub nadzorujący obowiązany jest przed jej opuszczeniem usunąć z niej materiały, narzędzia i sprzęt, wyprowadzić członków zespołu ze strefy pracy oraz dokonać wpisu o przerwie w pracy w poleceniu pisemnym.

4.3.6. Tryb postępowania w przypadkach przerw w pracy

4.3.6.1. Bez likwidacji strefy pracy – kierujący zespołem lub nadzorujący wyprowadza ze strefy pracy wszystkich członków zespołu i:

- a) W ciepłowni - oddaje oryginał polecenia wraz z załącznikami dopuszczającemu, który w *Raporcie zmianowym pracy ciepłowni kotłowni OPP.04-INS.VWAW.01-01* odnotowuje: „oryginał polecenia nr ..... oddano – godz. ....”,
- b) na sieci ciepłowniczej – zabezpiecza strefę pracy przed dostępem osób postronnych, powiadamia o tym fakcie poleconodawcę lub koordynującego (jeżeli jest wyznaczony), który w *Dzienniku pracy sieci - OPD.07-INS.VW.01-01* odnotowuje: „prace na polecenie nr ..... zakończono – godz. ....” i **nie oddaje** oryginału polecenia dopuszczającemu.
- c) w przepompowni – zabezpiecza strefę pracy przed dostępem osób postronnych, powiadamia o tym fakcie poleconodawcę lub koordynującego (jeżeli jest wyznaczony), który w *Dzienniku pracy przepompowni - formularz ODP.05-INS.WAW.03-01* odnotowuje: „prace na polecenie nr ..... zakończono – godz. ....” i **nie oddaje** oryginału polecenia dopuszczającemu.

W każdym przypadku przed ponownym rozpoczęciem prac kierujący zespołem jest obowiązany dokonać dokładnego sprawdzenia środków zabezpieczających.

4.3.6.2. Działania związane z planowaną likwidacją strefy pracy:

- a) kierujący zespołem lub nadzorujący sprawdza, czy ze strefy pracy usunięto narzędzia, materiały, wyprowadza wszystkich członków zespołu i podpisuje przerwę w pracy na obu egzemplarzach polecenia i oddaje dopuszczającemu wraz z załącznikami,
- b) dopuszczający, po uzyskaniu zezwolenia od koordynującego (jeżeli go wyznaczono), likwiduje strefę pracy, zdejmując uziemiacze, osłony, ogrodzenia i inne zabezpieczenia, przygotowuje urządzenie do pracy lub do rezerwy. Zdjęcie zabezpieczeń dopuszczający potwierdza podpisem w Załączniku do polecenia z planowaną likwidacją strefy pracy - formularz *ODP.06-INS.WAW.03-05*,
- c) dopuszczający melduje koordynującemu likwidację strefy pracy wpisując ten fakt w punkcie 12 polecenia,
- d) w przypadku, gdy prace prowadzono przy urządzeniach nie wyłączonych z ruchu, dopuszczający powinien złożyć meldunek koordynującemu o zakończeniu prac,
- e) jeżeli prace wykonywał więcej niż jeden zespół i strefy pracy zostały przygotowane przez jednego dopuszczającego, dopuszczający po sprawdzeniu, że wszystkie zespoły pracowników przerwały pracę i po uzyskaniu zezwolenia koordynującego, likwiduje strefy pracy, składa meldunek koordynującemu oraz podpisuje się w punkcie 16 poleceń pisemnych,
- f) koordynujący zezwala na uruchomienie urządzenia lub instalacji energetycznej, przy których była wykonywana praca, po otrzymaniu meldunku od dopuszczającego o gotowości urządzenia do ruchu,
- g) jeżeli praca była wykonywana przez kilka zespołów pracowników, decyzję o uruchomieniu urządzenia lub instalacji energetycznej koordynujący może podjąć po otrzymaniu informacji od wszystkich dopuszczających o zakończeniu wszystkich prac,

- h) ponowne dopuszczenie do pracy może nastąpić po przygotowaniu strefy pracy (wg pkt.4.3.3 i pkt. 4.3.7). Założenie zabezpieczeń przygotowujący strefę pracy potwierdza własnoręcznym podpisem w Załączniku do polecenia z planowaną likwidacją strefy pracy OPD.06-INS.WAW.03-06.

Uwaga: Zapisy punktów 11 i 12 polecenia pisemnego mogą być kontynuowane na osobnej karcie dołączonej do polecenia wg załącznika jeżeli wyczerpano możliwość dokonywania wpisów na formularzu podstawowym polecenia.

4.3.7. Przygotowanie i przekazanie strefy pracy

4.3.7.1. Przygotowania strefy pracy dokonuje dopuszczający i polega ono na:

- *uzyskaniu zezwolenia od koordynującego (jeżeli został wyznaczony) na wyłączenie urządzenia lub urządzeń z ruchu,*
- *uzyskaniu od koordynującego (jeżeli został wyznaczony) zezwolenia na wykonanie czynności łączeniowych oraz zastosowanie odpowiednich środków zabezpieczających, przewidzianych do wykonania przez dopuszczającego,*
- *uzyskaniu zgody na dopuszczenie do pracy,*
- *wyłączeniu urządzeń lub instalacji w zakresie określonym w poleceniu i uzgodnionym z koordynującym (jeżeli został wyznaczony), jeżeli wymaga tego technologia lub bezpieczeństwo wykonywanych prac oraz zabezpieczenie tych urządzeń przed przypadkowym uruchomieniem lub doprowadzeniem czynników stwarzających zagrożenie,*
- *zablokowaniu napędów łączników, zaworów, zasuw w sposób uniemożliwiający przypadkowe uruchomienie wyłączonych urządzeń lub doprowadzenie czynnika stwarzającego zagrożenie,*
- *sprawdzeniu, że w strefie pracy, w wyłączonych urządzeniach lub instalacjach zostało usunięte zagrożenie – napięcie, ciśnienie, temperatura, woda, para, gaz itp.*
- *zastosowaniu wymaganych zabezpieczeń na wyłączonych urządzeniach np. uziemiacza przenośnego, założenie zaślepek, mechanicznych blokad itp.;*
- *założeniu osłon i ogrodzeń w strefie pracy stosownie do występujących potrzeb,*
- *oznaczeniu strefy pracy znakami bezpieczeństwa, w tym również w miejscach zdalnego sterowania napędami wyłączonych urządzeń,*
- *wyposażeniu strefy pracy w wymagany, sprawny technicznie, podręczny sprzęt przeciwpożarowy w przypadku zagrożenia pożarowego; obowiązek zapewnienia sprzętu spoczywa na kierującym zespołem lub nadzorującym. umieścić w definicjach doprecyzowanie, że nadzorujący jest wyznaczany w uzasadnionych przypadkach za wyjątkiem prac pod napięciem.*
- *zapoznaniu w sposób udokumentowany kierującego zespołem z zagrożeniami występującymi w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie określonymi w Karcie informacyjnej o zagrożeniach/instruktażu przed rozpoczęciem pracy formularz OPD.06-INS.VWAW.03-04.*
- *przed rozpoczęciem pracy, niezależnie czy ma ona miejsce na terenie budowy czy nie, obligatoryjnym jest pozyskanie informacji z wiarygodnych źródeł jakie podziemne kable elektryczne mogą stwarzać w razie dotknięcia lub uszkodzenia. Należy wykorzystać tę wiedzę do planowania prac i zapewnić dostępność tych informacji w formie pisemnej w miejscu prac.*

- Podczas wykonywania wykopu w miejscu publicznym, należy zidentyfikować wszystkie obecne kable elektryczne. Skontaktować się z odpowiednimi władzami w sprawie wszelkich przewodów, które mogły zostać umieszczone w pobliżu wykopów, takimi jak: spółki energetyczne, firmy telekomunikacyjne, organy samorządowe i spółki wodociągowe.
- w przypadku dokonywania wykopu na terenie prywatnym, należy przed rozpoczęciem prac, skontaktować się z właścicielem lub najemcą terenu w sprawie uzyskania informacji co do podziemnych kabli.
- należy sporządzić pisemną ocenę ryzyka, która musi być dostępna w miejscu wykonywania prac, podczas ich prowadzenia. Ocena ryzyka musi wziąć pod uwagę możliwość uszkodzenia kabli i osprzętu przez narzędzia (np. podczas kopania, prowadzenia pojazdów i wykonywania wykopów w miejscach, w których mogą znajdować się podziemne kable) oraz możliwość występowania kabli i osprzętu elektrycznego ukrytego w miejscu prowadzenia prac. Jeśli nie wiadomo czy przewody, kanały kablowe, urządzenia lub występujące okoliczności są źródłem ryzyka elektrycznego, musi zostać przyjęte, że ryzyko takie istnieje i musi zostać zlecona kontrola obszaru wykwalifikowanej osobie wraz ze sporządzeniem raportu.
- jeśli nie można stwierdzić, gdzie znajduje się podziemny kabel należy zastosować technikę ostrożnego wykonywania „małych wykopów” w celu zlokalizowania kabla i uniknięcia przypadkowego kontaktu. Wykonywanie „małych wykopów” należy prowadzić z użyciem narzędzi ręcznych do określonej z góry głębokości, w celu sprawdzenia czy poszukiwany obiekt podziemny znajduje się w danej lokalizacji. Obligatoryjnym jest stosowanie izolowanych narzędzi ręcznych, odpowiednich dla danego napięcia lub zastosowanie pompowania próżniowego w celu odnalezienia podziemnego kabla podczas prowadzenia „małych wykopów”
- jeśli niemożliwa jest eliminacja ryzyka, to pozostałe ryzyko należy zminimalizować przez zastosowanie hierarchii środków kontroli.
- pracownicy wykonujący czynności w pobliżu napowietrznych lub podziemnych linii energetycznych muszą być przeszkoleni w zakresie planu awaryjnego odpowiedniego do wykonywanych przez nich czynności.
- obligatoryjnym jest upewnienie się, że plan awaryjny został przygotowany i jest kontrolowany pod kątem skuteczności dla każdego miejsca pracy lub terenu budowy. Jest to szczególnie istotne dla oddalonych miejsc pracy. Należy przeprowadzić ocenę ryzyka w zakresie potencjalnych sytuacji awaryjnych wynikających z kontaktu sprzętu mobilnego lub oprzyrządowania z liniami energetycznymi znajdującymi się pod napięciem, w tym:
  - Kontakt z liniami energetycznymi pod napięciem (z przepływem prądu),
  - Kontakt z liniami energetycznymi pod napięciem (bez przepływu prądu),
  - Wybuch pożaru sprzętu mobilnego lub oprzyrządowania,
  - Zapalenie się trawy lub zarośli,
  - Zapalenie się opony lub jej piroliza prowadząca do eksplozji lub połączenie powyższych sytuacji.
- plan awaryjny powinien zostać opracowany na bazie wyników oceny ryzyka, skonsultowany z pracownikami, spółką energetyczną lub osobą zarządzającą linią energetyczną, czy danym terenem oraz ze służbami ratowniczymi.

4.3.7.2. Przy wykonywaniu czynności związanych z przygotowaniem strefy pracy może brać udział (pod nadzorem dopuszczającego) członek zespołu, który będzie wykonywał prace, jeżeli jest pracownikiem uprawnionym i upoważnionym.

4.3.8. Dopuszczenie do pracy

4.3.8.1. Dopuszczenie zespołu pracowników może nastąpić po przygotowaniu strefy pracy. Dokonuje tego dopuszczający w strefie pracy i polega to na:

- *sprawdzeniu przez dopuszczającego i kierującego zespołem poprawności przygotowania strefy pracy i środków zabezpieczających zastosowanych w strefie, a w razie konieczności i poza strefą pracy,*
- *wskazaniu kierującemu, a dla poleceń na prace pomocnicze nadzorującemu lub kierownikowi robót prowadzącemu pracę zespołu, strefy pracy i zastosowanych w niej środków zabezpieczających,*
- *udzieleniu kierującemu zespołem instruktażu o zagrożeniach w strefie pracy lub jej sąsiedztwie,*
- *potwierdzeniu podpisami przez dopuszczającego i kierującego zespołem faktu przekazania i przyjęcia informacji o zagrożeniach w Karcie informacyjnej o zagrożeniach /instruktażu przed rozpoczęciem pracy*
- *udowodnieniu, że w strefie pracy stworzone zostały warunki bezpiecznego wykonania pracy np.: udowodnić brak napięcia, pary, wody itp.; należy to zrealizować np. przez dotknięcie gołą ręką urządzenia elektrycznego, na którym uprzednio sprawdzono brak napięcia, otwarcie odpowietrzeń i odwodnień na rurociągach, instalacjach wodnych, parowych; wskazania „wskaźnika napięcia” również są udowodnieniem braku napięcia,*
- *potwierdzeniu dopuszczenia do pracy podpisami w odpowiednich rubrykach (pkt. 12) obu egzemplarzy polecenia pisemnego.*
- *zgłoszeniu koordynującemu (jeżeli został wyznaczony) dopuszczenia zespołu do pracy.*

4.3.8.2. Nie jest wymagane każdorazowe udzielanie instruktażu, jeżeli ten sam kierujący wykonuje powtarzające się prace w tej samej strefie pracy i jeżeli warunki bezpieczeństwa w strefie pracy nie uległy zmianie

4.3.8.3. Po dopuszczeniu do pracy na polecenie pisemne oryginał polecenia wraz z załącznikami przekazany zostaje kierującemu zespołem lub nadzorującemu, a kopia zostaje u dopuszczającego.

4.3.8.4. Czynności związane z przygotowaniem strefy pracy, dopuszczeniem do pracy i likwidacją strefy pracy mogą być wykonywane przez dopuszczających pracujących na różnych zmianach roboczych.

4.3.9. Rozpoczęcie pracy

4.3.9.1. Rozpoczęcie pracy przez kierującego zespołem obejmuje w szczególności:

- *dobór osób do wykonania poleconej pracy (dla prac pomocniczych za dobór osób odpowiada prowadzący) i czytelne wpisanie ich do Karty bieżącego składu zespołu*
- *sprawdzenie przez kierującego zespołem przygotowania strefy pracy i przejęcie jej, jeżeli została przygotowana właściwie,*
- *zapoznanie każdego z członków zespołu z występującymi zagrożeniami w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie, określonymi w Karcie informacyjnej*

o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem pracy oraz z metodami bezpiecznego wykonywania pracy

- *uzyskanie potwierdzenia od każdego z członków zespołu udzielenia instruktażu, o którym mowa w podpunkcie powyżej na Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem pracy.*
- *egzekwowanie od każdego członka zespołu stosowania właściwych środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego oraz narzędzi i sprzętu,*
- *zapewnienie wykonania pracy w sposób bezpieczny.*

4.3.9.2. Nie jest wymagane każdorazowo pouczenie, jeżeli wykonuje się prace powtarzające w tej samej strefie pracy przez ten sam zespół i jeżeli warunki bezpieczeństwa w strefie pracy nie ulegają zmianie. W przypadku zmian osobowych w składzie zespołu pracowników obowiązkiem kierującego zespołem jest poinformowanie nowych członków zespołu o warunkach bezpiecznego wykonania pracy i potwierdzenie tego faktu w Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem pracy

4.3.10. Wykonanie i zakończenie pracy

4.3.10.1. Prace przy urządzeniach i instalacjach energetycznych mogą być wykonywane tylko przy zastosowaniu sprawdzonych metod i technologii. Dopuszcza się prowadzenie prac przy zastosowaniu nowych metod i technologii pod warunkiem, że wykonuje się je w oparciu o opracowane specjalnie dla nich instrukcje.

4.3.10.2. Kierujący zespołem powinien oryginał polecenia wraz kartą informacyjną o zagrożeniach mieć zawsze przy sobie.

4.3.10.3. Osoby wykonujące prace powinny używać narzędzi, sprzętu i środków ochrony indywidualnej określonych w instrukcjach stanowiskowych BHP i Instrukcjach eksploatacji urządzeń energetycznych lub określonych przez polecniodawcę w poleceniu pisemnym.

4.3.10.4. Przy wykonywaniu prac na polecenie zabronione jest:

- *samowolne rozszerzanie prac poza zakres i strefę określoną w poleceniu,*
- *dokonywanie zmian w zastosowanych zabezpieczeniach, jeżeli miałyby to pogorszyć poziom bezpieczeństwa przy wykonywaniu prac, a w szczególności dokonywanie zmian stanu położenia: armatury odcinającej, łączników, napędów, usuwanie ogrodzeń, osłon, barier, zaślepek oraz tablic ostrzegawczych; zdjęcie uziemiaczy dopuszcza się tylko wtedy, jeżeli zostało to przewidziane w poleceniu na pracę,*
- *bezpośrednie uczestnictwo kierującego zespołem przy wykonywaniu prac, jeżeli warunki bezpiecznego jej wykonania wymagają od niego ograniczenia się tylko do nadzoru nad członkami zespołu,*
- *przebywanie w strefie pracy któregośkolwiek z członków zespołu w przypadku konieczności opuszczenia strefy pracy przez kierującego zespołem lub nadzorującego; prace należy wówczas przerwać, członków zespołu wyprowadzić, strefę pracy zabezpieczyć przed dostępem osób postronnych.*

4.3.10.5. Zakończenie pracy na polecenie następuje, jeżeli zakres pracy przewidziany w poleceniu został wykonany, lub wymusza to sytuacja ruchowa, a stan techniczny urządzenia pozwala na uruchomienie urządzenia lub instalacji.

4.3.10.6. Zakończenie pracy po stronie kierującego lub dopuszczającego obejmuje:

- *usunięcie materiałów, narzędzi, sprzętu oraz odpadów wytworzonych przy realizacji prac,*

- *wyprowadzenie zespołu ze strefy pracy,*
- *powiadomienie dopuszczającego o zakończeniu pracy i po podpisaniu polecenia przekazanie go wraz z załącznikami dopuszczającemu.*

4.3.10.7. Zakończenie pracy po stronie dopuszczającego obejmuje:

- *sprawdzenie, czy praca została zakończona, a sprzęt i narzędzia oraz zbędne materiały i odpady wytworzone przy realizacji prac zostały usunięte ze strefy pracy,*
- *przyjęcie od kierującego zespołem strefę pracy jeżeli została przygotowana właściwie, i potwierdzenie tego na poleceniu pisemnym*
- *usunięcie środków ochronnych użytych do przygotowania strefy pracy i jej zabezpieczenia lub używanych przy wykonywaniu pracy,*
- *poinformowanie koordynującego lub kierownika robót o zakończeniu pracy i gotowości urządzeń lub instalacji do ruchu.*

4.3.10.8. W przypadku braku możliwości zamknięcia polecenia pisemnego między innymi z powodu nieobecności kierującego zespołem, polecenie zamyka koordynujący z dopuszczającym po sprawdzeniu, czy stan techniczny urządzenia lub instalacji pozwala na jego uruchomienie.

4.3.10.9. Dopuszcza się zamknięcie polecenia przez koordynującego na kopii polecenia, jeżeli kierujący zespołem nie zwrócił oryginału polecenia i nie ma żadnej możliwości skontaktowania się z nim. Powyższe można dokonać po upływie terminu ważności polecenia.

4.3.10.10. Zamknięcie polecenia, o którym mowa w punkcie 4.3.10.8, przez koordynującego w przypadku braku możliwości złożenia przez niego podpisu w punkcie 13 polecenia, dokonuje dopuszczający na podstawie uzgodnień dokonanych z koordynującym środkami łączności. W punkcie 13 polecenia wpisuje on „uzgodniono z (nazwisko koordynującego) i składa swój podpis. Fakt dokonanych uzgodnień o zamknięciu polecenia dopuszczający i koordynujący odnotowują w swoich Dziennikach operacyjnych.

4.3.10.11. Anulować wystawione polecenie może tylko poleceniodawca, który je wystawił.

4.3.11. Zasady organizacji prac bez polecenia

4.3.11.1. Prace eksploatacyjne i pomocnicze mogą być wykonywane bez polecenia zarówno przez pracowników VWAW jak i pracowników wykonawców.

4.3.11.2. Bez polecenia pisemnego mogą być wykonywane jedynie prace spełniające następujące warunki:

- *nie są pracami wykonywanymi w warunkach szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego,*
- *czas trwania prac nie przekracza jednej zmiany roboczej,*
- *nie wymagają koordynacji ruchu urządzeń energetycznych przez koordynującego,*
- *przygotowanie strefy pracy wykonuje tylko jeden dopuszczający.*

4.3.11.3. Prace eksploatacyjne i pomocnicze dopuszczone do wykonywania bez polecenia pisemnego należy wykonywać na podstawie polecenia pisemnego jeżeli aktualne warunki na obiekcie stwarzają zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzkiego lub wydający dyspozycję wykonania prac uzna to za stosowne. Prace te należy prowadzić według zasad, jak na polecenie pisemne wykonania pracy.

4.3.11.4. Rodzaj i zakres czynności eksploatacyjnych wykonywanych przez pracowników VWAW określają instrukcje stanowiskowe oraz zakresy obowiązków i odpowiedzialności pracowników. Instrukcje obejmują również sposoby wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych.

4.3.11.5. Rodzaj i zakres czynności eksploatacyjnych wykonywanych przez pracowników wykonawców określają instrukcje wykonywania tych prac lub instrukcje eksploatacji urządzeń.

4.3.11.6. Pracownicy wykonawców mogą wykonywać prace eksploatacyjne bez polecenia pisemnego (nie wymagające polecenia pisemnego) jeżeli:

- są uprawnieni do ich wykonywania,
- zostali upoważnieni przez prowadzącego eksploatację do ich wykonywania,
- odbyli dedykowany instruktaż wykonywania tych prac (formularz),
- zapoznali się z instrukcją prowadzenia tych prac.

4.3.11.7. Za zapewnienie przeprowadzenia instruktażu i zapoznanie z instrukcją, pracowników wykonawcy odpowiedzialny jest pracownik nadzorujący nadzorujący te prace. Instruktaż przeprowadzają osoby wyznaczone przez pracodawcę, posiadające udokumentowane przeszkolenie w zakresie prowadzenia instruktaży stanowiskowych. Fakt przeprowadzenia instruktażu i zapoznania pracownika z instrukcją prowadzenia prac należy dokumentować, odpowiednio na formularzach Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem pracy

4.3.11.8. Osobami upoważnionymi do wydawania pracownikom wykonawców dyspozycji wykonania prac bez polecenia pisemnego są poleceniodawcy VWAW w swoich zakresach odpowiedzialności. Pracodawca może upoważnić również inne osoby uprawnione, zaznaczając to w zakresie wydanego upoważnienia do prac eksploatacyjnych.

4.3.12. Zasady organizacji prac na podstawie instrukcji bezpiecznego wykonania robót (IBWR)

4.3.12.1. Instrukcja Bezpiecznego Wykonania Robót jest dokumentem, w którym wykonawca ustala:

- wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wymagania techniczne i organizacyjne niezbędne do wykonania zakresu prac objętych IBWR,
- osoby odpowiedzialne za przygotowanie oraz nadzór nad pracami,
- w uzgodnieniu z upoważnionymi pracownikami VWAW zasady organizacji prac w tym obowiązki osób odpowiedzialnych za organizację i wykonanie pracy.

4.3.12.2. Wszelkie prace objęte Instrukcją Bezpiecznego Wykonania Robót mogą być rozpoczęte i wykonywane po pisemnym przekazaniu wykonawcy przygotowanego obiektu wydzielonego, w którym mogą być wyznaczane miejsca i strefy pracy oraz granice tych stref stosownie do zakresu realizowanych prac. Za wyznaczanie stref pracy i granic tych stref oraz ich oznaczenie i zabezpieczenie odpowiedzialność ponoszą osoby ze strony wykonawcy wskazane w IBWR.

4.3.12.3. Urządzenia energetyczne oraz inne urządzenia lub instalacje techniczne, przy których mają być realizowane prace mogą być przekazane do prowadzenia prac dopiero po doprowadzeniu ich do stanu nieczynnego.

4.3.12.4. Dopuszcza się przekazanie, obiektu wydzielonego z czynnymi urządzeniami lub instalacjami wykonawcy prac. W takim przypadku czynne urządzenia lub instalacje należy oznakować w sposób umożliwiający ich rozróżnienie od nieczynnych, oraz zabezpieczyć przed przypadkowym dostępem, jeżeli technicznie jest to możliwe i z przyczyn bezpieczeństwa wymagane zgodnie z Instrukcją OPD.07-INS.VWAW.14 System blokad armatury odcinającej.

4.3.12.5. Wykonawca przejmując obiekt wydzielony przejmuje pełną odpowiedzialność za bezpieczeństwo osób w przyjętym obszarze.

4.3.12.6. Dopuszcza się przekazanie jednego obiektu wydzielonego więcej niż jednemu wykonawcy prac. W takim przypadku wykonawcy ci są zobowiązani do wzajemnej współpracy w celu zapobiegania zagrożeniom występującym podczas wykonywania przez nich prac oraz zapewnienia bezpieczeństwa osób w przejętym obiekcie, w tym w szczególności uzgodnienia stref pracy oraz granic tych stref dla prac objętych IBWR.

4.3.13. Przygotowanie obiektu wydzielonego

4.3.13.1. Przygotowanie obiektu wydzielonego następuje na podstawie wniosku o przygotowanie obiektu wydzielonego

4.3.13.2. Wydającym wniosek o przygotowanie obiektu wydzielonego dla prac realizowanych w obiektach i terenach energetycznych w ramach IBWR powinna być osoba upoważniona do wydawania poleceń pisemnych wykonania pracy stosownie do zakresu posiadanego upoważnienia.

4.3.13.3. Wydający wniosek dla IBWR – wnioskujący o przygotowanie obiektu wydzielonego jest zobowiązany:

- *określić obiekt wydzielony, w którym będą realizowane prace,*
- *określić termin, w jakim należy wykonać czynności łączeniowe związane z przygotowaniem obiektu wydzielonego,*
- *wyznaczyć przez podanie stanowiska służbowego lub imiennie, osobę odpowiedzialną za przygotowanie obszaru,*
- *koordynującego,*
- *osobę, przedstawiciela VWAW wyznaczoną do odebrania przygotowanego obiektu wydzielonego, celem przekazania go wykonawcy prac,*
- *osobę, przedstawiciela wykonawcy odpowiedzialnego za przejęcie od przekazującego obiektu wydzielonego.*
- *ustalić warunki i środki ochronne niezbędne do zapewnienia bezpiecznego przygotowania obszaru robót związanego z pracą wykonywaną w przygotowanym obszarze obejmujące:*
  - *określenie urządzeń, które na czas wykonywania prac należy wyłączyć z ruchu, pozbawić czynników stwarzających zagrożenia,*
  - *określenie wymaganych zabezpieczeń przed przypadkowym uruchomieniem ww. urządzeń lub podaniem czynników mogących stwarzać zagrożenia,*
  - *określenie czynnych urządzeń w obszarze prowadzonych prac, które pozostają w dyspozycji operacyjnej tj. na czas wykonywania prac pozostają w ruchu lub mogą zostać uruchomione,*

- *określenie technicznych i organizacyjnych warunków i środków ochronnych przed zagrożeniami w tym środków ochrony zbiorowej właściwych dla zakresu, rodzaju lub obszaru prowadzenia prac,*
- *określenie rodzajów par cieczy lub gazów niebezpiecznych oraz gazów, par cieczy lub mgieł stwarzających zagrożenie powstania pożaru lub wybuchu, dla których należy wykonać pomiar stężenia,*
- *określić załączniki do wniosku, np. rysunki, schematy czy szkice lub wyciągi z dokumentacji, instrukcji, jeżeli zachodzi potrzeba przedstawienia w takiej formie warunków i środków ochronnych niezbędnych do zapewnienia bezpiecznego przygotowania obszaru robót.*

4.3.13.4. Jeżeli w ramach przygotowania obiektu wydzielonego konieczne jest zastosowanie szczególnych środków technicznych zabezpieczających go przed napływem czynników niebezpiecznych (np. założenie zaślepek, demontaż części instalacji, itp.) to czynności te należy wykonywać na podstawie poleceń pisemnych.

4.3.13.5. Przy wykonywaniu czynności związanych z przygotowaniem obiektu wydzielonego odpowiedzialni za branżowe przygotowanie obszaru robót zobowiązani są postępować tak jak przy czynnościach związanych z przygotowaniem strefy pracy na polecenie pisemne wykonania pracy.

4.3.13.6. Dokumentowanie czynności związanych z przygotowaniem obiektu wydzielonego należy prowadzić według zasad, jak dla przygotowania strefy pracy na polecenie pisemne wykonania pracy.

4.3.14. Przekazanie obiektu wydzielonego

4.3.14.1. Przekazanie obiektu wydzielonego następuje na piśmie, protokolarnie. Protokół podpisują osoba działająca w imieniu pracodawcy oraz upoważniony przedstawiciel wykonawcy po uprzednim potwierdzeniu jego przygotowania przez odbierającego i przejmującego.

4.3.14.2. Protokół przekazania obiektu wydzielonego winien zawierać:

- *charakterystykę obiektu wydzielonego,*
- *czasokres na jaki obiekt został przekazany wykonawcy,*
- *szczegółowo określone granice odpowiedzialności za urządzenia i instalacje we wszystkich branżach technologicznych z podaniem punktów styku (łączniki, armatura, zaślepki),*
- *wyszczególnienie urządzeń nieczynnych,*
- *wyszczególnienie urządzeń czynnych i sposób ich oznakowania,*
- *osoby upoważnione do bieżących ustaleń w zakresie koordynacji prac,*
- *dane kontaktowe koordynatora jeżeli na obiekcie pracują pracownicy więcej niż jednego pracodawcy.*

4.3.15. Rozpoczęcie i wykonywanie prac na podstawie Instrukcji Bezpiecznego Wykonania Robót

4.3.15.1. Rozpoczęcie pracy jest dozwolone po uprzednim uzyskaniu zgody na zasadach określonych w IBWR.

4.3.15.2. Kierujący pracami na obiekcie wydzielonym powinien w czasie wykonywania pracy mieć przy sobie kopię IBWR

4.3.15.3. Przy wykonywaniu prac objętych zakresem poleceń na prace w VVAW obowiązują zasady jak dla polecenia pisemnego wykonania pracy w zakresie praw i obowiązków przypisanych osobom kierującymi zespołami i członkom zespołów.

4.3.16. Zakończenie prac realizowanych na obiekcie wydzielonym

4.3.16.1. Zakończenie prac realizowanych w ramach IBWR następuje, jeżeli cały zakres prac został wykonany.

4.3.16.2. Dopuszcza się, za zgodą przedstawiciela VVAW, odpowiedzialnego za zlecenie i nadzór nad realizacją prac ich zakończenie w przypadku braku możliwości wykonania całego zakresu zleconych prac.

4.3.16.3. Po zakończeniu prac w wydzielonym obszarze robót, wykonawca jest obowiązany:

- a. zgłosić uprawnionemu pracownikowi VVAW zakończenie prac celem ich odebrania,*
- b. usunąć wszystkie wykorzystywane przy pracach materiały, narzędzia oraz sprzęt i odpady, uporządkować teren wykonywanych prac,*
- c. przywrócić wymagany stan pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy, bezpieczeństwa pożarowego oraz ochrony środowiska,*
- d. po przyjęciu przez przedstawiciela VVAW obiektu wydzielonego zlikwidować wszystkie zastosowane oznaczenia, wygradzenia oraz inne zabezpieczenia obszaru robót.*

4.3.16.4. Obowiązkiem osoby, o której mowa w pkt. 4.3.16.3 ppkt. a) jest sprawdzenie, czy przekazywany przez obcego wykonawcę obiekt wydzielony spełnia kryteria określone w pkt. 4.3.16.3 ppkt. b) i c) oraz jeśli nie ma zastrzeżeń, przyjąć go od wykonawcy.

4.3.16.5. Czynności likwidacji obszaru robót należy przeprowadzić dopiero po ostatecznym przyjęciu obiektu wydzielonego od wykonawcy potwierdzonym protokołem przekazania/przyjęcia obiektu wydzielonego.

4.3.16.6. Dokumentowanie czynności związanych z likwidacją zabezpieczeń na obiekcie wydzielonym należy prowadzić według zasad, jak dla polecenia pisemnego wykonania pracy.

4.3.17. Organizacja prac budowlanych, rozbiórkowych, remontowych i montażowych prowadzonych bez wstrzymania ruchu zakładu

4.3.17.1. Zasady organizacji prac budowlanych stosuje się dla robót wykonywanych przez wykonawców poza terenem ruchu energetycznego.

4.3.17.2. W zależności od charakteru prace budowlane należy wykonywać zgodnie z wymaganiami odpowiednich szczegółowych przepisów branżowych lub postanowień niniejszej instrukcji.

4.3.17.3. Przed przystąpieniem do wykonywania prac budowlano montażowych, jeżeli szczegółowe przepisy tego wymagają, kierownik budowy jest obowiązany opracować plan BIOZ (Plan Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia).

4.3.17.4. Roboty budowlane, rozbiórkowe, remontowe i montażowe prowadzone bez wstrzymania ruchu zakładu pracy lub jego części w miejscach przebywania pracowników zatrudnionych przy innych pracach lub działania maszyn i innych urządzeń technicznych powinny być organizowane w sposób nienarażający pracowników na niebezpieczeństwa i uciążliwości wynikające z prowadzonych robót, z jednoczesnym zastosowaniem szczególnych środków ostrożności.

4.3.17.5. Prace budowlane rozbiórkowe, remontowe i montażowe prowadzone bez wstrzymania ruchu zakładu pracy lub jego części należy wykonywać na podstawie protokołu wykonywania robót budowlanych, rozbiórkowych, remontowych i montażowych prowadzonych bez wstrzymywania ruchu zakładu pracy lub jego części na obiektach nieenergetycznych. Za sporządzenie protokołu odpowiada pracownik nadzorujący VVAW.

4.3.17.6. Postanowienia punktu 4.3.17.5 nie dotyczą robót budowlanych, rozbiórkowych, remontowych i montażowych prowadzonych przy pracujących, nie wyłączonych z ruchu odcinkach sieci ciepłowniczych. Prace te należy wykonywać jedynie na podstawie poleceń pisemnych.

4.3.17.7. O prowadzonych w danym rejonie pracach należy poinformować koordynującego.

4.3.17.8. O prowadzonych robotach oraz o niezbędnych środkach bezpieczeństwa, jakie należy stosować w czasie trwania prac, pracodawca powinien poinformować pracowników przebywających lub mogących przebywać na terenie prowadzenia robót albo w jego sąsiedztwie.

4.3.17.9. Teren prowadzenia robót, o których mowa w punkcie 4.3.17.4, powinien być wydzielony i wyraźnie oznakowany. W miejscach niebezpiecznych należy umieścić znaki informujące o rodzaju zagrożenia oraz stosować inne środki zabezpieczające przed skutkami zagrożeń (siatki, bariery itp.).

4.4. TRYB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAISTNIENIA WYPADKU PRZY PRACY

4.4.1.1. Po zaistnieniu wypadku najważniejszym obowiązkiem każdego pracownika znajdującego się w pobliżu miejsca zdarzenia, jest ratowanie życia i zdrowia poszkodowanego.

4.4.1.2. Pracownik, który zauważył w zakładzie wypadek jest zobowiązany:

- *niezwłocznie udzielić pierwszej pomocy poszkodowanemu,*
- *ostrzec współpracowników i inne osoby, znajdujące się w pobliżu miejsca zdarzenia o grożącym im niebezpieczeństwie,*
- *niezwłocznie zawiadomić bezpośredniego przełożonego,*
- *zabezpieczyć miejsce wypadku,*
- *udzielić niezbędnych informacji zespołowi powypadkowemu.*

4.4.1.3. Każdy pracownik, który uległ wypadkowi, jeżeli stan jego zdrowia na to pozwala, powinien poinformować niezwłocznie o wypadku swojego bezpośredniego przełożonego, W przypadku nieobecności bezpośredniego przełożonego pracownik o wypadku powiadamia Pracownika Działu BHP i Ochrony Ppoż.

4.4.1.4. W przypadku gdy stan zdrowia poszkodowanego nie pozwala na wykonanie czynności opisanych powyżej, dokonuje tego pracownik, który był świadkiem wypadku lub pierwszy podjął informację o wypadku.

4.4.1.5. Bezpośredni przełożony poszkodowanego ma obowiązek:

- *udzielić lub zapewnić udzielenie pierwszej pomocy poszkodowanemu, a w razie potrzeby udać się z nim do lekarza,*
- *zawiadomić o zaistniałym wypadku kierownika swojego przełożonego.*
- *zabezpieczyć miejsce wypadku do chwili dokonania jego oględzin przez zespół powypadkowy i wyrażenia przez pracodawcę zgody na uruchomienie maszyn i urządzeń technicznych lub dokonywanie zmian w miejscu wypadku.*

4.4.1.6. Kierownik komórki organizacyjnej, w której zdarzył się wypadek, ma obowiązek:

- *zapewnić udzielenie pomocy poszkodowanemu,*
- *zapewnić zabezpieczenie miejsca wypadku,*
- *niezwłocznie powiadomić Dyrektora Dyrekcji, Kierownika Działu oraz pracownika Działu BHP i Ochrony Ppoż. o wypadku, podając w skrócie informację o okolicznościach, w jakich doszło do wypadku,*
- *dokonać pisemnego zgłoszenia do Działu BHP i Ochrony Ppoż o zdarzeniu wypadkowym noszącym znamiona wypadku przy pracy, wypadku na równi z wypadkiem przy pracy.*

4.4.1.7. O wszystkich wypadkach pracownik Działu BHP i Ochrony Ppoż. zawiadamia Prezesa Zarządu.

4.4.1.8. Bezpośredni przełożony ma obowiązek:

- *natychmiast udać się na miejsce wypadku,*
- *zabezpieczyć miejsce wypadku,*
- *sporządzić notatkę z miejsca wypadku, w której należy podać: nazwiska poszkodowanego i świadków wypadku, datę, godzinę, miejsce wypadku,*
- *opis miejsca pracy,*
- *ład i porządek w strefie pracy,*
- *oświetlenie miejsca pracy,*
- *stan odzieży roboczej, środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowanie w momencie wypadku,*
- *wykonać zdjęcia miejsca wypadku.*

4.4.1.9. Zabezpieczenie miejsca wypadku.

Do czasu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku należy zabezpieczyć miejsce wypadku w sposób wykluczający:

- *dopuszczenie do miejsca wypadku osób niepowołanych,*
- *uruchamianie bez koniecznej potrzeby maszyn i innych urządzeń technicznych, które w związku z wypadkiem zostały wstrzymane,*
- *dokonywanie zmiany położenia maszyn i innych urządzeń technicznych, jak również zmiany położenia innych przedmiotów, które spowodowały wypadek lub pozwalają odtworzyć jego okoliczności.*

Zgodę na uruchomienie maszyn i innych urządzeń technicznych lub dokonanie zmian w miejscu wypadku wyraża pracodawca, w uzgodnieniu ze społecznym inspektorem

pracy, po dokonaniu oględzin miejsca wypadku oraz po sporządzeniu, jeśli zachodzi potrzeba, szkicu lub fotografii miejsca wypadku.

Zgodę, o której mowa w punkcie powyższym, w sytuacji zaistnienia wypadku śmiertelnego, ciężkiego lub zbiorowego, wyraża pracodawca po uzgodnieniu z właściwym inspektorem pracy i prokuratorem.

Dokonywanie zmian w miejscu wypadku bez uzyskania zgody, o której mowa w powyższych punktach jest dopuszczalne, jeżeli zachodzi konieczność ratowania osób lub mienia albo zapobieżenia grożącemu niebezpieczeństwu.

4.4.1.10. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej instrukcji zastosowanie mają postanowienia zawarte w: Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy Dz.U.09.105.870.

4.5. PIERWSZA POMOC

Każdemu wypadkowi towarzyszy atmosfera zdenerwowania i grozy. Skuteczne i sprawne działanie osób przystępujących do udzielenia pierwszej pomocy jest zależne od wiary we własne umiejętności i od opanowania. Należy skupić się na sprawach zasadniczych: wydolności oddechu i krążenia, drożności dróg oddechowych i opanowania krwotoku oraz wezwać pomoc. Bierne oczekiwanie na przybycie pomocy jest niewłaściwe, gdyż do czasu jej przybycia może nastąpić zgon poszkodowanego z powodu tak pospolitej przyczyny, jak uduszenia się wskutek zatkania dróg oddechowych zapadniętym językiem, czy też krwotoku łatwego do opanowania.

Pierwszej pomocy należy udzielić zgodnie z obowiązującą instrukcją BHP-VWAW-00-47 Instrukcja BHP udzielanie pierwszej pomocy.

5. DOKUMENTY ZWIĄZANE

- 5.1. Załącznik nr 1 do OPD.06-INS.WAW.03 Organizacja bezpiecznej pracy przy urządzeniach i instalacjach energetycznych
- 5.2. Instrukcja ODP.06-INS.WAW.04 Organizacja pracy przy urządzeniach elektroenergetycznych w przepompowniach sieciowych
- 5.3. Instrukcja MTU.02-INS.WAW.08 Wykonywanie pomiarów okresowych i odbiorczych w instalacjach elektrycznych niskiego napięcia
- 5.4. Instrukcja ODP.07-INS.VIEW.14 System blokad armatury odcinającej
- 5.5. Instrukcja ODP.06-INS.WAW.05 BHP przy zabezpieczaniu miejsca awarii sieci ciepłowniczej
- 5.6. Instrukcja BHP-VWAW-00-47 Instrukcja BHP udzielanie pierwszej pomocy
- 5.7. Prawo Budowlane
- 5.8. Kodeks Pracy
- 5.9. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 755, z późn. zm.).
- 5.10. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 1 lipca 2022 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz.U. 2022 poz. 1392)
- 5.11. Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy Dz.U.09.105.870
- 5.12. Regulamin Pracy
- 5.13. Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych (Dz.U. 2019 poz. 1830)

6. FORMULARZE

- 6.1. ODP.06-INS.WAW.03-01 Polecenie Wykonania Pracy
- 6.2. ODP.06-INS.WAW.03-02 Rejestr wydanych Poleceń Wykonania Pracy
- 6.3. ODP.06-INS.WAW.03-03 Karta Bieżącego Składu Zespołu
- 6.4. OPD.06-INS.VWAW.03-04 Karta informacyjna o zagrożeniach-instruktaż przed rozpoczęciem pracy
- 6.5. ODP.06-INS.WAW.03-05 Załącznik do polecenia z planowaną likwidacją strefy pracy

7. UDOKUMENTOWANA INFORMACJA

Lp.	Nazwa dokumentu	Lokalizacja	Forma przechowywania	Okres przechowywania	Odpowiedzialny za przechowywanie	Postępowanie po okresie przechowywania
1.	Polecenie Wykonania Pracy	Komórka organizacyjna poleciodawcy / OneMaximo	Papierowa / elektroniczna	Nie krótszy niż 90 dni od daty zakończenia pracy	Poleciodawca	Niszczanie wersji papierowej
2.	Rejestr wydanych Poleceń Wykonania Pracy	Komórka organizacyjna poleciodawcy / OneMaximo	Papierowa / elektroniczna	1 rok	Poleciodawca	Niszczanie wersji papierowej
3.	Karta Bieżącego Składu Zespołu	Komórka organizacyjna poleciodawcy / OneMaximo	Papierowa / elektroniczna	Nie krótszy niż 90 dni od daty zakończenia pracy	Poleciodawca	Niszczanie wersji papierowej
4.	Karta informacyjna o zagrożeniach - instruktaż przed rozpoczęciem pracy	Komórka organizacyjna poleciodawcy / OneMaximo	Papierowa / elektroniczna	Nie krótszy niż 90 dni od daty zakończenia pracy	Poleciodawca	Niszczanie wersji papierowej
5.	Załącznik do polecenia z planowaną likwidacją strefy pracy	Komórka organizacyjna poleciodawcy / OneMaximo	Papierowa / elektroniczna	Nie krótszy niż 90 dni od daty zakończenia pracy	Poleciodawca	Niszczanie wersji papierowej

8. ISTOTNE ZMIANY WZGLĘDEM POPRZEDNIEJ WERSJI

Data	Istotne zmiany
2023-11-16	Dostosowanie zapisów instrukcji do nowej mapy procesów obowiązującej w Grupie Veolia w Polsce, w tym zmian oznaczenia dokumentów systemowych.